

Älvdalens kommun Älvdaelien tjjelte

Kommunplan 2023–2025

Älvdalens kommun

Innehållsförteckning

1 Förvaltningsplan	3
1.1 Översikt över verksamhetens utveckling	3
1.1.1 Fem år i sammandrag.....	3
1.2 Planeringsförutsättningar	4
1.2.1 Befolkning och demografi.....	4
1.2.2 Digitalisering.....	6
1.2.3 Kompetensförsörjning.....	7
1.2.4 Hållbarhet.....	12
1.2.5 Lokaler och infrastruktur.....	13
1.2.6 Ekonomisk utveckling	15
1.2.7 Nettokostnad	17
1.3 Den kommunala koncernen.....	19
1.3.1 Ansvarsstruktur.....	21
1.3.2 Mål, budget och uppföljning av koncernen.....	22
1.4 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning.....	25
1.4.1 God ekonomisk hushållning.....	25
1.4.2 Ekonomisk ställning.....	29
1.5 Balanskravsresultat	33
2 Ekonomi	34
2.1 Ekonomiska ramar	34
2.1.1 Driftram	34
2.1.2 Investeringsram	35
2.2 Driftredovisning	35
2.2.1 Förstärkningar/sparförslag	36
2.3 Resultatbudget.....	38
2.4 Investeringsbudget	38
2.5 Balansbudget.....	40
2.6 Kassaflödesbudget	42

1 Förvaltningsplan

I avsnittet presenteras bland annat vilka viktiga planeringsförutsättningar som beaktas inför kommande år, hur kommunen är organiserad, hur kommunen styrs, vilka åtaganden ("mål") kommunen har för sina verksamheter, den ekonomiska utvecklingen i stora drag i kommunen, med mera.

1.1 Översikt över verksamhetens utveckling

I detta avsnitt presenteras verksamhetens utveckling utifrån ekonomiska nyckeltal samt viktiga händelser som påverkar utvecklingen, bland annat Covid-19, Rysslands krig i Ukraina, digitalisering, med mera.

1.1.1 Fem år i sammandrag

Nyckeltal	Utfall 2021	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Invånare	7 042	7 035	7 024	7 013	7 000
Skattesats, kommun (%)	22,79	22,79	22,79	22,79	22,79
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning (mkr)	525,1	533,2	560,6	577,5	591,5
Verksamhetens nettokostnad, koncern (mkr)	487,6				
Verksamhetens nettokostnad, kommun (mkr)	497,9	522,2	552,4	569,6	585,7
Årets resultat, koncern (mkr)	31,5				
Årets resultat, kommun (mkr)	28,8	12,0	5,7	5,8	5,8
Bruttoinvesteringar, koncern (mkr)	94,2				
Bruttoinvesteringar, kommun (mkr)	22,3	17,5	24,1	25,4	22,1
Låneskuld, koncern (mkr)	825				
Soliditet inkl. pensionsskuld, koncern (%)	9,1				
Soliditet inkl. pensionsskuld, kommun (%)	21,7	24,7	25,0	26,4	28,3

I tabellen presenteras några nyckeltal avseende framför allt avseende ekonomi för perioden 2021–2025.

Exempelvis beräknas befolkningen minska succesivt, även om befolkningsutvecklingen i Älvdalens kommun varit relativt gynnsam på senare år. Minskningen beror framför allt på att fler dör än föds i kommunen. Detta innebär en lägre ökningstakt av skatteintäkterna för kommunen och ökade utmaningar med att hitta kompetens inom bland annat vård, omsorg och skola, speciellt då antalet äldre ökar.

Jämfört med budget 2022 föreslås verksamhetens nettokostnad öka med 30,2 mkr (5,8 %), varav 25,6 mkr tillfaller förvaltningarna. Ökningen avser framför allt ökade pensionskostnader, hyror samt löner.

Investeringsnivåerna är fortsatt relativt höga även i primärkommunen och beror på underhållsskuld inom vägar och kommunägda fastigheter. Utbyggnationen av bredband har också en stor påverkan och står för 21 % av kommunens investeringar 2023–2025.

Soliditeten ökar succesivt tack vare överskott kombinerat med att investeringar genomförs utan nybelåning.

1.2 Planeringsförutsättningar

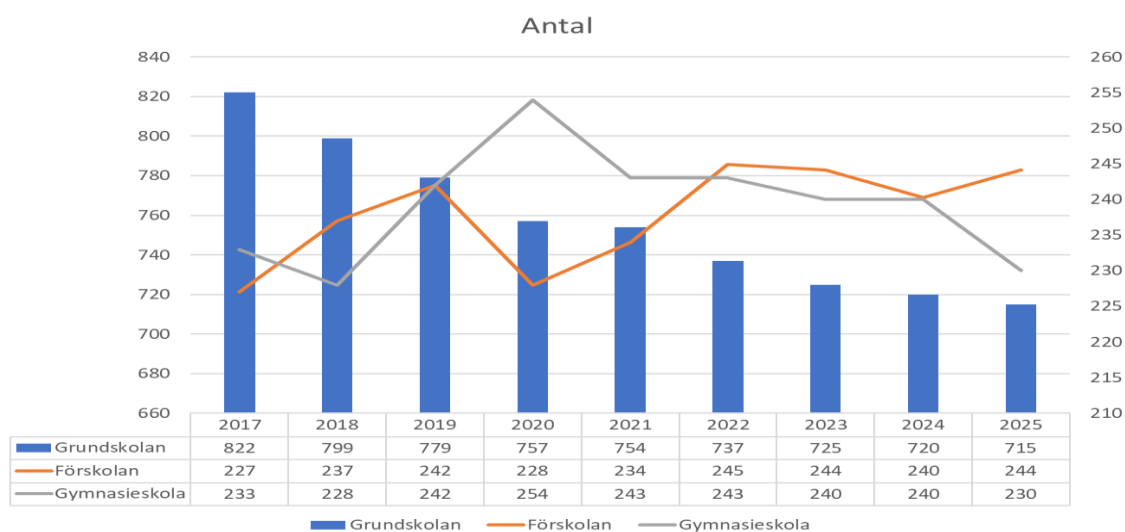
I detta avsnitt presenteras några av de förutsättningar som behöver beaktas i kommande års planering, det avser bland annat effekter av Covid-19, digitalisering, lokaler, med mera.

1.2.1 Befolkning och demografi

För en kommun är befolknings- och den demografiska utvecklingen helt avgörande för ekonomin. Både kostnader och skatteutvecklingen beror till stor del på dessa två faktorer. Därför gör kommunen med SCB varje år en befolkningsprognos.

1.2.1.1 DEMOGRAFISK UTVECKLING

Skolan

Förskolan har idag cirka 245 st. barn. Alla barn går inte i förskolan, i Älvdalen är det omkring 77 % 2019–2021, men övriga 2010-talet har det varit omkring 83–84%, inom riket är det cirka 87 % och i kommungruppen (landsbygdskommuner med besöksnäring) 85 % och där syns inte trenden med lägre andel under pandemin. Utifrån SCB:s befolkningsprognos så kommer antalet barn inom förskolan att vara i stort sett oförändrat under 20-talet.

Inom grundskolan så ökade antalet barn succesivt under 10-talet fram till 2017, sedan dess syns en minskning och mellan 2017 och 2021 minskade antalet med 68 st. (-8 %). Enligt befolkningsprognosen så syns en fortsatt minskning, som bland annat beror på att fler går ut ur grundskolan än som börjar. På hög- och mellanstadiet går ungefär 83 barn/årskurs, i lågstadiet och förskolan är det ca 63 barn/år.

Cirka 90 st. av grundskolebarnen bor i Särna idag, men det beräknas minska ner till 70–80 st. redan till budgetperioden 2023–2025.

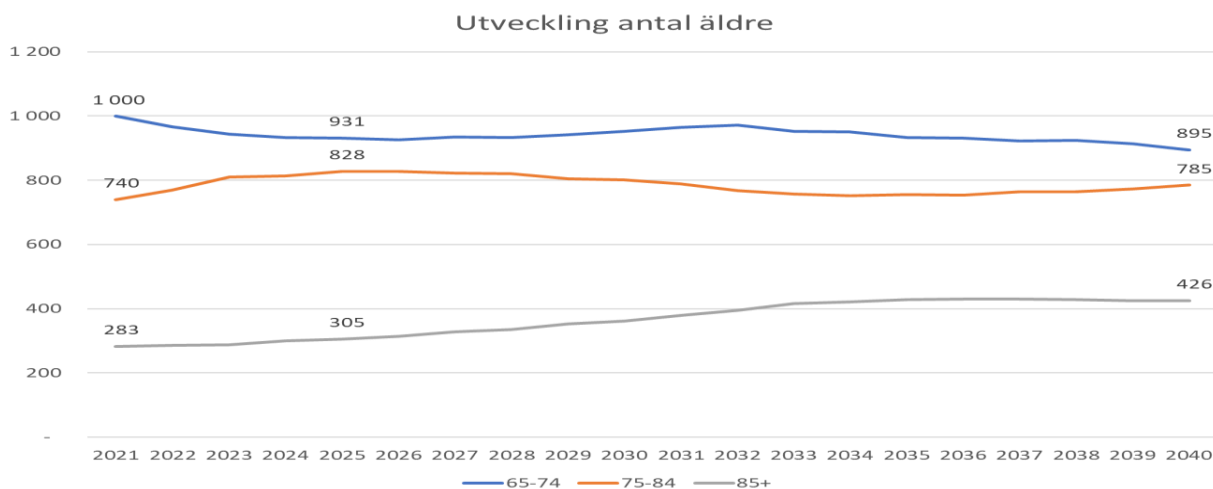
I Idre bor strax över 100 st. grundskolebarn, den siffran förväntas vara relativt stabil närmaste åren.

På riksnivå förväntas en viss ökning av barn inom grundskolan, detta kommer att betyda att kommunens kostnader inom kostnadsutjämningen för grundskolan kommer öka då andra kommuner skall ha mer pengar via utjämningen och Älvdalen mindre.

Gymnasieskolan har på senare år haft en stor ökning av antalet elever som nådde toppen 2020, kommande elevkullar är ungefär lika stor, men mot andra halvan av 20-talet kommer antalet elever på gymnasiet att minska. Endast 20 kommuner i Sverige har en lägre andel 16–18 åringar som går gymnasiet (89 % i Älvdalen), så trots att antalet ungdomar i åldersgruppen minskar så finns det en möjlighet att öka antalet som går på gymnasiet genom att verka för att en högre andel ungdomar går på gymnasiet.

Gymnasieutbildning bedrivs framför allt tillsammans med Mora och Orsa på Mora gymnasium och då elevantalet sjunker på längre sikt så kommer en omställning av programutbud, mm behövas. Men i närtid kommer antalet elever totalt sett att öka då antalet i åldersgruppen ökar i Mora kommun.

Äldreomsorg

Antalet och andelen äldre både i Sverige och Älvdalen ökar snabbt kommande år, speciellt gäller detta gruppen "äldre äldre", medan gruppen "yngre äldre" minskar relativt snabbt kommande år.

Särskilt boende

Nationellt delas de boende upp i åldern 65–79 och 80+. I den yngre gruppen bor cirka 1 % på särskilt boende och i den äldre 11 %. För den sistnämnda gruppen har andelen stadigt sjunkit i över 10 år. 2011: 14,7 % och till 2019 var det 11,7 %. Pandemiåren gjorde att det sjönk ytterligare till 10,5 % 2021.

Minskningen med 3 procentenheter mellan 2011 och 2019 motsvarar cirka 17 000 färre boende på särskilt boende. Snittkostnaden i riket är cirka 900 000 kr/plats/år 2019, under pandemiåren ökade kostnaden till över 1 mkr. Lägre andel boende har inneburit en besparing på 15 miljarder kronor. I Älvdalens kommun syns ingen minskning i andel boende på särskilt boende, förutom under pandemiåren.

Till 2031 förväntas det finnas cirka 264 000 fler 80+:are (33 %) om det då skall bo lika många på särskilt boende som 2021 så skall endast 7,2 % bo på särskilt boende jämfört med 10,5 % 2021. Dvs det krävs en lika stor minskning i procentenheter kommande 10 år som senaste 10 åren gällande andel på särskilt boende.

2021 hade Älvdalen 86 brukare inom särskilt boende vilket är ungefär i nivå med senaste 5 åren, men med en ökande trend över tid. Av dessa brukare är över 70 % 80+.

2021 hade kommunen 578 (561) st. 80+ invånare denna åldersgrupp, dvs 12 %. Till 2023 har gruppen ökat till 611 st. och 2025 till 651 st. Fortsätter cirka 12 % av dessa att bo på särskilt boende krävs 9 st. nya boendeplatser. Detta märks redan av nu när andelen boende normaliseras efter pandemin och kommunen omvandlar 6 st. trygghetslägenheter till särskilda boende. Denna omvandling kommer att fortsätta kommande år för att möta behovet av fler särskilda boendeplatser. En boendeplats kostar ca 1,2 mkr i Älvdalens kommun, dvs 9 st. platser kostar omkring 10 mkr.

Hemtjänst

Både i riket och i Älvdalen har cirka 3 % i åldersgruppen 65–79 år hemtjänst, det har varit relativt stabilt i över 10 år. För gruppen 80+ har det minskat från cirka 22 % till 2012 för att sedan vara omkring 20 %, för Älvdalen kom denna minskning 5 år senare. Då gruppen består av cirka 560 000 individer motsvarar minskning med 2 procentenheter 11 000 färre hemtjänsttagare 2021.

Skall Sverige 2031 ha lika många hemtjänsttagare som 2021 kan endast 14 % i gruppen 80+ ha hemtjänst.

2021 hade Älvdalen 146 (2020: 147) st. hemtjänstbrukare, varav 104 var 80+, dvs cirka 18 % i denna grupp hade hemtjänst. Ökningen av antalet personer och utförda timmar märks av redan och kommer att tillta när fler blir 65+ och 80+.

Utifrån ökningen av antalet 80+:are beräknas det mellan 2021 och 2023 bli 6 st. nya hemtjänstbrukare och till 2025 ytterligare 8 st.

En hemtjänstbrukare i Älvdalens kommun kostar cirka 444 tkr/år (2020: 391 tkr) totalt spenderade kommunen 47,4 mkr på hemtjänst 2021 (2020:44,7 mkr).

1.2.2 Digitalisering

Utveckling inom äldreomsorgen - välfärdsteknologi- digitalisering

- Det är en trend i samhället att fler och fler äldre väljer att bo kvar i sitt ordinarie boende, även om man i perioder är beroende av omfattande insatser. Andelen personer över 80 har ökat och kommer att öka i framtiden. Vi har inte sett ökad behov av antalet SÄBO platser som kan beror på att de som blir äldre håller även sig friskare och klarar sig längre hemma i sina ordinära boenden med hjälp av hemtjänst och hjälpmedel. Utvecklingen av välfärdsteknologin kommer att ha stor betydelse inom äldreomsorgen och möjliggöra den äldres möjlighet att leva ett aktivt liv i egna hemmet. Hemtjänst och välfärdsteknik är de absolut viktigaste kommunala insatser för att äldre ska kunna bo kvar i det enskilda boendet. Även allt fler äldre, men även yngre, som drabbats av demenssjukdom väljer att bo kvar hemma, ofta med stöd från anhöriga. Behovet av hemtjänst och anhörigstöd ökar. Se "Äldreomsorgsplan 2019–2030". Det är nödvändigt att öka användandet av välfärdsteknik inom våra verksamheter för att möta det ökade behovet samt ge trygghet och ökad kvalitet. Att informera allmänheten om den teknik som finns att tillgå på marknaden är också viktigt för att öka tryggheten i hemmen. Digitalisering är resurskrävande med inköp av välfärdsteknik, höjning av kompetensen hos personal och förändrade arbetssätt.
- Förvaltning kartlägger alla processerna inom förvaltning. Detta arbete görs för att minska risker för fel i processerna och för att kunna digitalisera bland annat avgiftshandläggning. Under processkartläggning kan man upptäcka områden där vi kan införa e-tjänster för att resursavlasta medarbetare.
- IFO digitaliserar vissa enklare ansökningar med hjälp av e-tjänst.

Digitalisering av skolan

Denna punkt är omfattande både när det gäller kunskapssidan och den ekonomiska sidan. Staten har beslutat att 2022 ska alla elever i grundskolan ha 1 dator/iPad, något som man benämner en till en. Inom förskolan har man sagt att tillgången till dator/iPad ska vara en till 5. Detta avspeglas i budgeten för hela förvaltningen. Det genomförs fortbildningsinsatser för personalen inom detta område. Vi har sett till att det finns personal som kan hjälpa till med digitaliseringen och vi har även 3 förstelärare som har särskilt fokus på just detta område. De ska ta sig an hur man kan arbeta med digitalisering i stort och även tillgodose barn med särskilda behov.

I samband med pandemin har vi fått mycket stor nytta av våra digitala verktyg och främst då när vi har haft distansstudier för våra elever på högstadiet i både Idre och Älvdalen. Denna arbetsmodell kommer vi utvärdera och utveckla även om vi inte har en pandemi.

För vår personal är det viktigt att vi har utbildning och fortbildning eftersom mycket av vårt arbete idag sker digitalt. Även utbildning till våra föräldrar krävs så att föräldrarna bland annat kan ta del av all information som sänds ut från skolor och förskolor till målsmän.

En förutsättning för digitalisering är bredband, därför fortsätter Älvdalens kommun att investera omkring 5 mkr/år på utbyggnation av nätet.

År 2020 har 98 procent av de svenska hushållen tillgång till internet och internetanvändandet är över 95 procent hos dem mellan 12–75 år. Pandemin har på flera sätt inneburit ett digitalt språng där nya grupper har blivit användare av olika typer av tjänster. Deras erfarenheter är viktiga att ta tillvara för att skala upp det som fungerar. Ökad digitalisering innebär att nya färdigheter och kunskaper efterfrågas samtidigt som annan kunskap blir föråldrad. Den digitala mognaden inom kommunen visar en positiv utveckling vilket stärker omställningsförmågan.

För att kommunen nu ska kunna ta tillvara på digitaliseringens möjligheter fullt ut måste vissa förutsättningar finnas på plats. Det handlar bland annat om ledarskap, juridik en gemensam infrastruktur, digitala funktioner och IT-säkerhet, där en extra satsning på det sistnämnda är påbörjat av IT-enheten.

Digital signering är under uppbyggnad, denna tjänst behövs i flertalet av de nya verksamhetsprogram som är eller kommer att bli upphandlade under kommande år.

Biblioteket har kommit långt i arbetet med att bygga upp ett Digidelcenter och räknas med i det nationella Digidelnätverket. Efterfrågan på Digidelcenters tjänster är stor och biblioteket ser många möjligheter att genom samarbete med olika aktörer utveckla kommunens digitala arbete.

E-arkivet behöver vidareutvecklas för att kunna ta emot digitalt signerade anställningsavtal, d.v.s. vi kommer att behöva digitala personakter.

Kostenheten ser över möjligheterna att digitalisera den interna egenkontrollen. Målet är en ökad följsamhet i de olika köken och en bättre överblick av hur verksamheternas egenkontroll fungerar.

Kommunens nuvarande mötes- och diariesystem kommer bytas under 2023.

1.2.3 Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjningsutmaningen påverkar Älvdalens kommun varje dag. Att finna rätt kompetens är en viktig del i att behålla kvalité och förmågan att utveckla organisationen. Älvdalens kommun behöver offensivt fortsätta att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare. Det finns inte en enskild lösning för att klara kompetensförsörjningsutmaningen

utan det krävs att många, små och stora åtgärder/aktiviteter för att skapa förändringen som ökar förutsättningarna för Älvdalens kommun att klara kompetensförsörjningsutmaningen. Att ha mod att förändra traditionella arbetsmönster, arbetssätt och arbetsorganisation och anpassa verksamheten utifrån tillgänglig kompetens och arbetsmarknad.

Alla verksamheter och verksamhetsnivåer behöver arbeta aktivt med kompetensförsörjning genom att vara en attraktiv arbetsplats, finna nya lösningar för att organisera arbetet och verka för ett hållbart arbetsliv. Detta för att göra kommunen som självklar och tänkbar arbetsplats för nuvarande och potentiella medarbetare.

Demografi

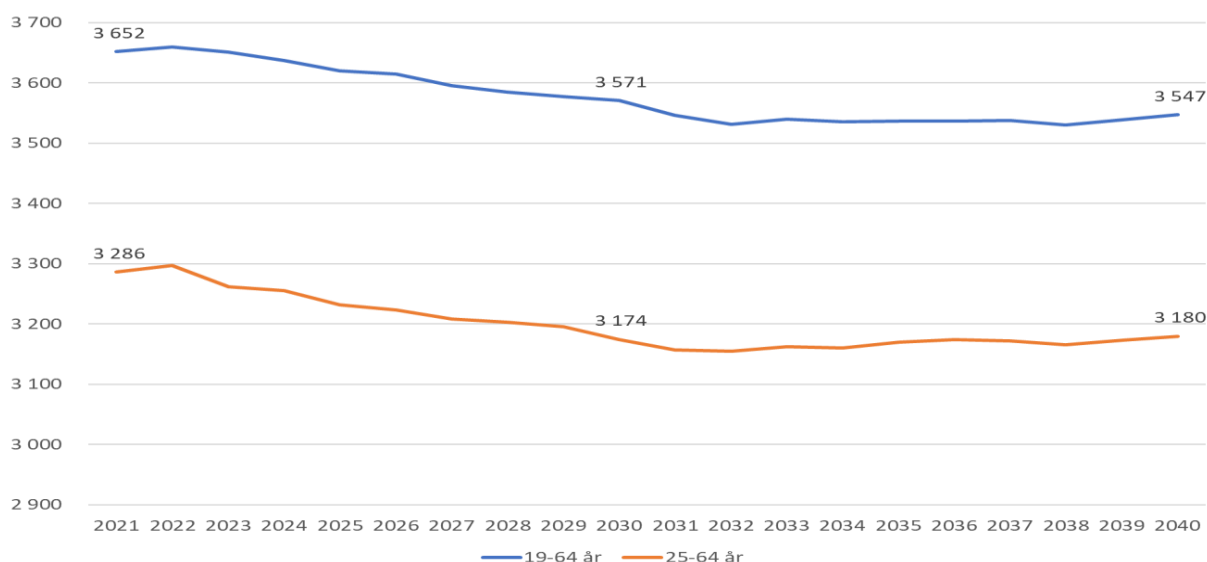
Utifrån demografien med fler äldre och en befolkning med färre personer i arbetsför ålder kommer kompetensförsörjningsutmaningen bestå över tid. Detta samtidigt som tiden utanför arbetsmarknaden ökar bland medborgare, dvs sen ingång i arbetslivet och att åldern för utträde till pension inte ökat. 1923 var pensionsåldern för kommunanställda 65 år. 1976 sänktes åldern för allmän pension från 67 år till 65 år, den tidigare åldern hade gällt sedan 1913 när medellivslängden var 56 år. Sedan 1970 har medellivslängden ökat för kvinnor från 77 år till 85 år 2021 och för män är motsvarande siffror 72 år till 81 år. Men pensionsåldern är i stort densamma. Den allt bättre folkhälsan och högre medellivslängden måste komma till arbetsmarknadens förfogande.

I Älvdalens kommun fanns det vid slutet av 2021 567 st. personer i åldern 65–70 år, räknas även den gruppen in i gruppen arbetsförålder ökar den med 16 % från dagens 3 652 st.

Till 2030 ökar gruppen 65–70 år till 595 st. och har då potential att öka gruppen "arbetsförålder" med 17 %.

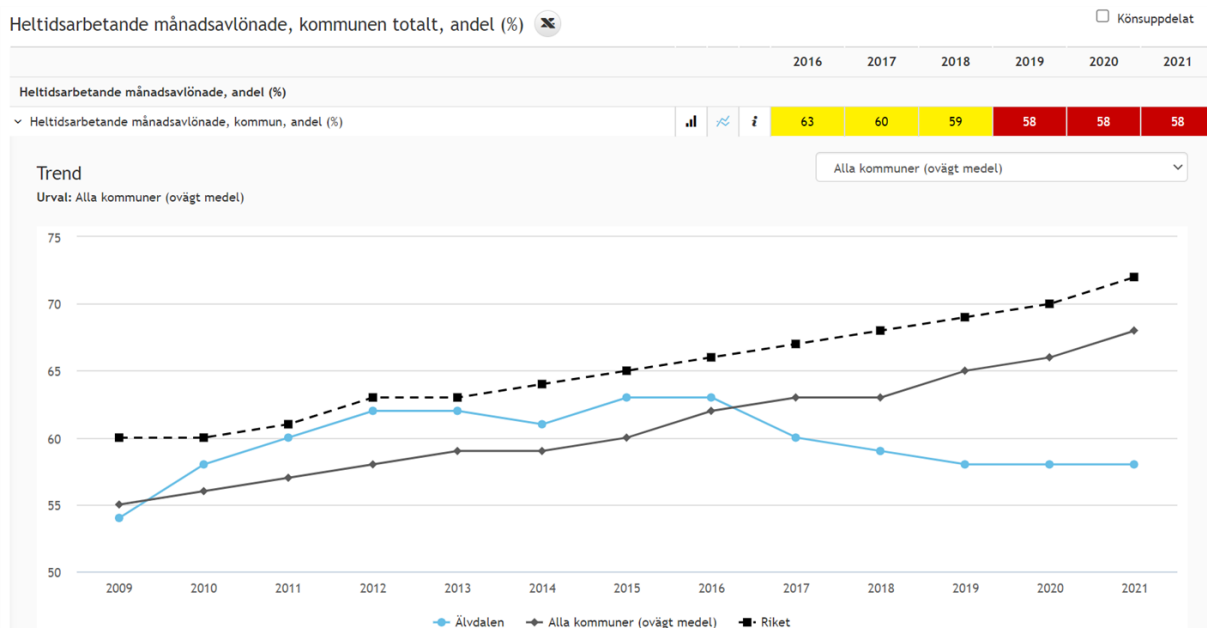
Nedan visas att 19 åringar och 25 åringar skall vara i arbetsför ålder, i praktiken är det inte så i tillräcklig utsträckning. Etableringsålder är när 75 % av åldersgruppen arbetar, 1989 var vi i snitt 20 år när det skedde, idag är det cirka 28 år och 30,5 år för akademiker.

Fler behöver arbeta mer

2021 var den genomsnittliga sysselsättningsgraden 90 % i kommunsvärdet för vårdanställda, för Älvdalens kommun var motsvarande siffra strax under 85 %. För den genomsnittliga kommunalanställda var sysselsättningsgraden ett par procentenheter högre både i riket och i kommunen. Andelen tillsvidare- och månadsavlönade inom Älvdalens kommun har under de senare åren stadigt legat på 58%, vilket är en betydligt lägre andel än Sveriges kommuner där utvecklingen har varit stadigt stigande.

Därför arbetar Älvdalens kommun med Projekt Heltid som norm, för att få fler att arbeta mer.

Utöver Utvecklingsresan mot heltid som norm är det även viktigt att skapa förutsättningar för medarbetare att kvarstå längre i arbete, dvs ett senare uttag till pension för att underlätta kompetensförsörjningen. Att skapa ett hållbart arbetsliv med attraktiva anställningsförutsättningar som anpassas just för seniora arbetstagare med arbetsmiljö i fokus.

Ett viktigt verktyg för att rekrytera nya medarbetare är en god tjänstepension. Från och med 2023 gäller ett nytt pensionsavtal för kommun- och regionanställda där pensionsavsättningen ökar från 4,5 % till 6,0 % av lönen, dvs med cirka 30 %. Detta kan innebära omkring 800 kr/månad högre pension för en medarbetare som tjänar 28 000 kr/mån.

Just ett förmånligt pensionserbjudande på den kommunala arbetsmarknaden är ett sätt till vara mer attraktiv än andra branscher.

För att locka unga personer i arbete erbjuder Älvdalens kommun bland annat PRAO-platser, feriearbete och sommarjobb för att fler unga skall få arbete och i framtiden välja kommunen som arbetsgivare. För de akademiska yrkena prioriteras att vara en bra plats att genomföra sin verksamhetsförlagda utbildningsdel i samverkan med högskolan.

Arbetsmarknad och rekrytering

Per maj 2022 uppgår arbetslösheten i riket till 7,7 %, det motsvarar cirka en halv miljon människor i Sverige, som jämförelse uppgår gruppen 65–70 år till 643 000 personer. I Älvdalens kommun är arbetslösheten lägre än i riket, men ökade snabbare än i riket i samband med pandemin. Det är därför viktigt att satsa på att fler får en gymnasieutbildning eller vuxenutbildningen för att trygga kompetensförsörjningen och att människor skall ha egen försörjning.

Flera bristyrken finns idag inom kommunerna, det är därför viktigt att jobba med arbetsväxling där människor med andra kompetenser kan hjälpa till med administration, städning, handla till brukare inom hemtjänsten, mm. Bland har det under 2022 införts mer stöd i form av städning på särskilda boenden, diskussion pågår om hjälp med att handla inom hemtjänsten, mm. Att arbeta aktivt med breddad rekrytering och anpassa organisationen utifrån den tillgängliga arbetskraft som finns är ett sätt att ställa om organisationen för att klara delar av kompetensförsörjningsutmaningen.

De senaste åren har Älvdalens kommun publicerat ca 100 rekryteringsannonser/år (avser både tills vidare och tidsbegränsat anställda och vikarier). För 2022 uppnåddes det antalet rekryteringsannonseringar redan i september och kompetensförsörjningsutmaningen har blivit alltmer påtaglig i verksamheterna.

Kompetensförsörjning i kommunens verksamheter utifrån ändrade behov

Inom förvaltningarna är sjuktalen är en stor utmaning där samtliga chefer jobbar aktivt med tidiga rehabiliteringsinsatser och förbyggande insatser. Sjuktalen har varit extra utmanande med den pandemipåverkan samhället befunnit sig i.

Barn- och utbildningsförvaltningen har tillsammans med fackliga organisationer tagit fram en handlingsplan utifrån HÖK-21 med åtgärder för att arbeta med förbättringar inom olika områden 2022–2030. Detta ska leda till förändringar och förbättringar för både medarbetare, verksamhet och organisationen i stort med målet att öka förutsättningarna för att klara kompetensförsörjningen.

Inom Vård och omsorgsförvaltningen pågår ett par större arbetsmiljöinsatser. Syftet med dessa arbeten är öka förståelsen för samverkan mellan enheter för att bättra arbetsmiljön för samtliga medarbetare. Att uppnå en god arbetsmiljö är en förutsättning för att medarbetare ska trivas och stanna kvar på sina arbetsplatser.

De kommande åren ökar antalet barn och unga vilket sannolikt även kommer att påverka barnomsorg, skola, IFO och LSS verksamheter. Med fler barn innebär motsvarande ökning av stödbehovet till familjerna. Vård och omsorgsförvaltningen arbetar därför med att utveckla arbetet med utredning och rekrytering av familjehem och jourhem samt stärka förutsättningarna för placerade barn.

Vård- och omsorgsförvaltningen ser en trend att resurskrävande ärenden som våld i nära relationer har ökat kraftig under 2 senaste åren. I de fall trenden fortsätter, kommer det behövas mera resurser i form av ytterligare handläggare på IFO. Verksamheten planerar även för olika insatser när det gäller kompetensförsörjning. Ett exempel är att marknadsföra yrkena inom vård och omsorg. I kommande elevkull på Mora Gymnasium är det ingen elev från Älvdalens kommun. Att marknadsföra vårddycket är därför viktigt att göra redan i högstadieåldern.

Samtidigt som tillgången på kompetens är svår att finns ställs samtidigt krav på högre kompetens bland befintliga medarbetare. Exempel presenteras nedan:

- Vårduppgifter förskjuts från sjukhusen till hemmen ökar kompetenskraven för medarbetarna. Detta ställer även större krav på samverkan med andra aktörer. När multisjuka äldre vårdas i hemmet i allt högre utsträckning ökar också kraven på att samverka över huvudmannagränserna. Detta är tydligt redan idag och det kommer att bli än mer tydligt framöver. Vård- och omsorgsförvaltningen har behov av stöttning från specialistsjukvård och av ett nära samarbete med regionens primärvård och specialistvård.
- Pågående dialog om att tydliggöra ansvarsfördelning mellan verksamhetschef HSL, medicinskt ansvarig sjuksköterska och medicinskt ansvarig för rehabilitering.
- Kartläggning pågår av behov av specialistundersköterskor och dialog förs med yrkeshögskolan
- Inom ramen för äldreomsorgslyftet kommer 13 medarbetare att bli färdiga undersköterskor i början av 2023. I andra omgången har 16 medarbetare påbörjat sin utbildning till undersköterska.
- Kartläggning av arbetsuppgifter i olika yrken. Kan nya yrkesgrupper komplettera i verksamheten så att exempelvis vårdpersonal kan fokusera på vårduppgifter och andra yrkesgrupper på de kringliggande uppgifterna.

God och nära vård – En primärvårdsreform SOU 2018:39 med utvecklingsarbete som påverkar både barn- och utbildningsförvaltningen och Vård- och omsorgsförvaltningen. Barnomsorg, skola, socialtjänst, funktionsstöd, äldreomsorg är delar som kommer att arbeta med god och nära vård, vilket innebär att uppgifter ska förskjutas från den slutna vården till primärvården och kommunen/hemsjukvård. Samverkan mellan kommunerna och regionen kommer att behöva förstärkas i utvecklingsarbetet där de förebyggande och hälsofrämjande arbete blir viktigare.

Lokal lönebildning

Älvdalens kommun bevakar löneutvecklingen för yrkesgrupperna, för att säkerställa så att löneutvecklingen följer länet och Sverige i övrigt. Detta är en viktig del för förmågan till kompetensförsörjning, I den lönekartläggning och analys som genomförts har forskollärare prioriterats utifrån ansvar och kompetens. En pågående satsning på 1% mer i löneökning de närmaste 4 åren.

Att uppmärksamma är dock att lärarlönelyftet och karriärtjänster som båda finansierade via Skolverket kommer att fasas ut de kommande åren vilket kommer att ge en ökad kostnad från hösten 2023 i de fall kommunen väljer att behålla dessa satsningar även utan statlig finansiering. Att sänka löner i en ansträngd kompetensförsörjningssituation kan dock skapa en stor kompetensflykt.

En utmaning med den lokala lönebildningen är att trogna medarbetare med lång erfarenhet och anställning inom kommunen som inte följt löneutvecklingen över tid – detta är ett fenomen som är synligt inte bara i vår kommun. Många gånger hamnar nyanställda medarbetare mycket högre lönemässigt jämfört med kollegor som kanske arbetat 15 år i kommunen. Detta utifrån marknaden och tillgång på kompetens. Detta är viktigt att beakta och insatser kan behöva göras i kommande löneöversyner med fokus på medarbetare som stannat länge i sina yrken.

1.2.4 Hållbarhet

Hållbar utveckling är ett begrepp som används för att knyta ihop de ekologiska, sociala och ekonomiska utmaningar som mänskligheten står inför.

Olika delar inom Barn och ungdomsförvaltningen arbetar med dessa frågor genom tex demokrati i elevråd, ungdomsråd, miljöråd, utomhuspedagogik, ämnesöverskridande arbete, kompisdagar, delaktighet i planering av undervisningen. Det är viktigt och ständigt närvarande att arbeta med allas lika värde, och värdegrunden i våra verksamheter, detta gör vi tillsammans med elever/barn och föräldrar.

Rot Skola är certifierad Grön flagg-skola för att de arbetar med lärande och hållbar utveckling. Motiveringen är att man arbetar aktivt med hållbar utveckling och på så sätt även de globala målen. Genom bra aktiviteter har eleverna fått lära sig mer om de globala målen, nedskräpning och kompisdagar blev riktigt lyckade. En viktig del av Grön Flagg-arbetet är elevernas egen delaktighet och det är därför så inspirerande att se hur aktivt miljörådet har varit i att driva olika projekt som resten av skolan sedan deltagit i.

Riksdagsvalet kan ha påverkan på politiken som styr landet. Stor osäkerhet finns kring förändringar i regeringens budget och regleringsbrev till Arbetsförmedlingen som då fortsätter att påverka förutsättningar för de personer som i dag står långt utanför arbetsmarknaden med ökad risk för att de blir beroende av försörjningsstöd.

Agenda 2030 handlar om att samarbeta på hemmaplan och internationellt för att påverka lokalt och globalt. Kommuner och regioner kan till exempel ställa krav i sina upphandlingar för bättre miljö, klimat och schyssta arbetsvillkor. Det kan gälla inköp av livsmedel, arbetskläder och krav på transporter, måltider, energi, kretslopp och giftfri miljö samt hållbar samhällsplanering.

Våren 2021 antog kommunen en ny kostpolicy vilket på ett tydligare sätt omfattar alla verksamheter i kommunen som på något sätt arbetar med mat och livsmedel. Nya livsmedelsavtal gäller från slutet av 2021. Att komma till rätta med matsvinnet är ett viktigt miljöarbete och är ett led i att hushålla med ekonomiska resurser, projektet är länsövergripande. De ökade livsmedelskostnaderna utmanar kommunens mål om gällande ekologiska livsmedel.

Upptäckta underhållsbehov av infrastrukturanläggningar. I Älvdalens kommun bland annat vägar och dagvattenanläggningar. Stort intresse för expansion i fjällvärlden.

Webbaserade utbildningar har ökat markant under pandemin, vilket gjort att resandet avstannat helt för att delta på kurser och konferenser. Inom det administrativa området blir digitala och automatiserade lösningar ett måste för att ligga i framkant, vilket i sin tur minskar användandet av papper och postgång.

1.2.5 Lokaler och infrastruktur

Lokalförsörjningsstrategin

Bostadsförsörjningsplan för särskilda boende och trygghetsboenden

"Äldreomsorgsplan 2019–2030" påvisar behov av bostäder för äldre som också nu framgår i Bostadsförsörjningsplanen. Kommunen ska utreda lokalisering av särskilda boendeplatser i Särna och Idre under hösten 2022 då planerad renovering och ombyggnation av Särna äldreboende inte kommer att genomföras som planerat. För ytterligare identifierade behov och förbättringsområden, se "Äldreomsorgsplan 2019–2030".

Behov av större lokaler:

- En långsiktig lösning eftersöks för hemtjänstens verksamhet i Älvdalen, som idag omfattar närmare 60 medarbetare. För att kunna upprätthålla basala hygienrutiner är idag halva personalgruppen kvar i befintliga lokaler, andra halvan i daglig verksamhets gamla lokaler i Tallbacken. Carport till samtliga bilar är ur arbetsmiljösynpunkt ett måste.
- Hälso- och sjukvården och rehabiliteringen har behov av samordnade lokaler och carport för enhetens bilar.
- Carport för bilar i Särna.

Inledande samtal har påbörjats med kommunen eget bostadsbolag.

Ventilation

Med anledning av återkommande besvärande höga inomhustemperaturer sommartid i samtliga lägenheter och gemensamma utrymmen som ingår i Vård- och omsorgsförvaltningens verksamheter behöver en översyn göras samt ta fram förslag på åtgärder. Det finns en del kortsiktiga lösningar i form av portabla luftkonditioner. På somrarna har uppmärksammats höga temperaturer hos brukarna ordinära hem som kommer att vara svårt att åtgärda från kommunens sida.

Lokalförsörjningsstrategin

För barn- och utbildningsförvaltningen pågår det en ständig översyn av antalet lokaler kopplat till antal barn och antal personal. Förvaltningen följer den lokalförsörjningsstrategi som Kommunfullmäktige tagit beslut om och ser stora förändringar under kommande år. Förvaltningen har tagit fram en preliminär plan för att få bättre kontroll på kortsiktiga och långsiktiga behov av anpassningar och underhåll detta är kommunicerat med lokalbolaget.

Förskoleutredningen

Kommande år står förskolans lokaler inför utmaningar. Det finns olika förslag bland annat att bygga en ny förskola i kyrkbyn (Älvdalen), men ännu så länge är det på planeringsstadiet. Följande områden har diskuterats inom utredningsgruppen:

- Befintliga hyreskostnader i de lokaler vi hyr idag.
- Fördelar och nackdelar med ombyggnad kontra nybyggnation.
- Behovet idag och i framtiden?
- Arbetsmiljöåtgärd
- Lokalisering av förskolorna
- Tidsperspektiv
- Studiebesök i andra kommuner

Det finns nu ett förslag om hur man kan ta detta vidare som behöver komma upp för politiska beslut med anledning av de omfattande underhållsbehoven på befintliga lokaler.

De fritidsanläggningar som finns inom kommunen kan komma att ingå i det planarbete som Samhällsenheten utför de närmaste åren. Detta kan komma att påverka Kultur- och fritidsenheten utifrån behov av åtgärder.

Detaljplanering

Det finns ett behov att uppdatera och förnya detaljplanelagda områden i centralorten, Älvdalen, då vi har detaljplaner som i vissa fall är över 50 år gamla. Just nu ligger fokus på detaljplanläggning för seniorboende, i kombination med etablering av verksamheter och förnyande av områden för yngre generationer. Parkområden, cykelvägar, mm ses också över.

I norra delen av kommunen ligger fokus på centrumutveckling och fördjupad översiktsplan för Idreområdet.

Infrastruktur

- Vägar och gator. Under 2019–2020 blev kommunens samtliga vägar uppmätta och besiktade, beläggningsplan, underhållsbehov, prioriteringslistor, kapitalvärde och restlevnadstider togs fram på samtliga vägsträckor. Planen visar hur vägkapitalets utveckling i tid förändras vid olika budgetalternativ. Arbetet med underhåll kommer även fortsätta de närmsta åren.
En ökad belastning av bilar och tungtransport på RV 70 kommer kräva insatser från regionen och samverkan med Trafikverket.
- Fiber. Kommunen kommer fortsätta utbyggnation och säkerställa leverans av fiber till områden med fritidshus och i övrigt där möjligheter finns för företag och medborgare att ansluta.
- Trafikplanering. En dialog med Regionen kring utveckling av service och erbjudande för offentlig transport till turister pågår. Detta gäller både mellan Mora och Grövelsjön, men även mellan de olika destinationerna i norra delen av kommunen.

Med stigande energipriser kommer också behov av energieffektiviseringar av kommunkoncernens verksamhetslokaler att bli mer prioriterat. Höga energipriser gynnar också investeringar som sänker energiförbrukningen, då dessa blir lönsamma snabbare.

Inom koncernen byggs också löpande fler solcellsanläggningar på koncernens lokaler.

1.2.6 Ekonomisk utveckling

Inflationen

Älvdalens kommun har cirka 250 mkr i kostnader för tjänsteköp från andra kommuner, hyror, livsmedel, bränsle, konsultköp, materialinköp, mm. De flesta av dessa kostnader följer i stora drag kostnadsutvecklingen i samhället. Inflationen har sedan hösten 2021 succesivt ökat och uppgick under per oktober 2022 10,9 %. Skulle samtliga dessa kostnader stiga med 10,9 % motsvarar det en kostnadsökning med 27 mkr/år. På kort sikt är detta osannolikt, men vissa kostnader kommer också att stiga med mer än inflationen, under 2022 beräknas bland annat livsmedelskostnaderna öka med omkring 1 mkr (15 %), fordonsbränsle 0,5 mkr (40 %) och el med 0,5 mkr (40 %), sannolikt blir kostnadsökningen till 2023 högre.

Inflationstakten 2022 beräknas bli minst 8 % och 2023 6 % enligt SKR, för att därefter sjunka till under 3 %. Det är värt att notera att priserna då inte sjunker framöver, utan bara ökar i långsammare takt. Den nuvarande inflationstakten i såväl Sverige som resten av västvärlden är den högsta på omkring 30 år. Detta kommer innebära ökade kostnader bortom kommunens påverkansområde.

Därför finns det i budgeten för 2023 2,4 mkr avsatt för kommande kostnadsökningar. Dessa medel kommer fördelas ut till de verksamheter där kostnadsökningar är svårast att hantera. Men medlen kommer inte räcka till alla behov, utan åtgärder behövs som sänker kostnaderna.

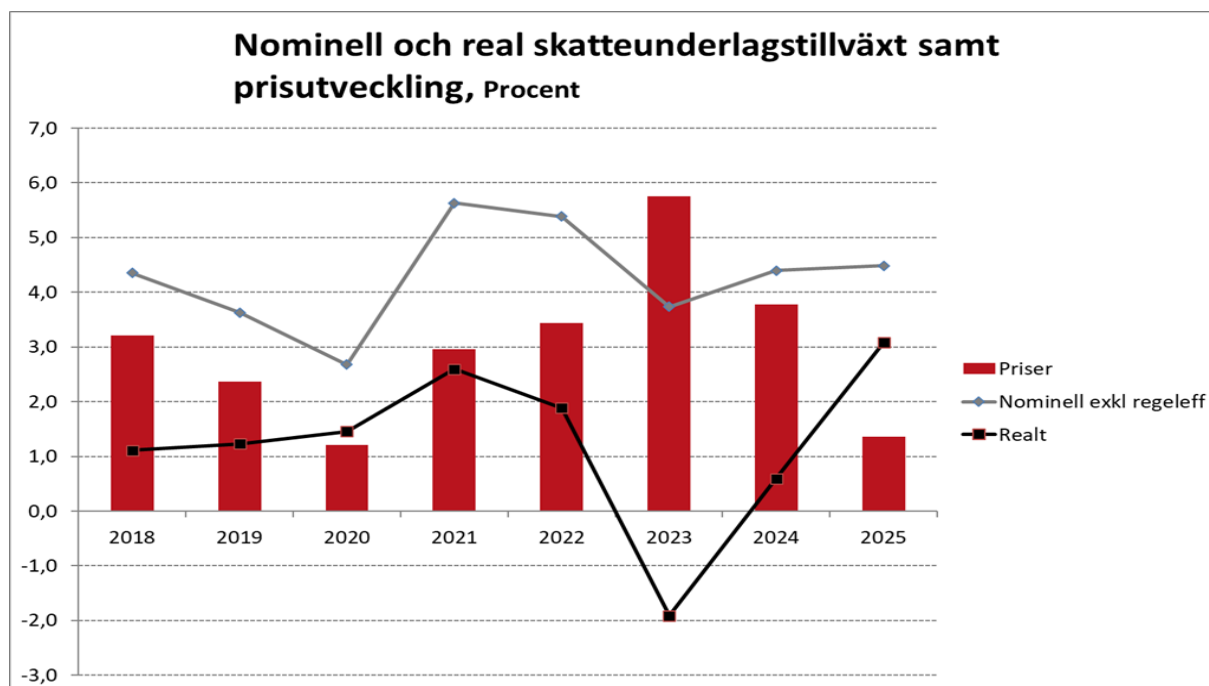
Skatteutveckling

Skatteutvecklingen 2021–2022 har varit mycket god, över 5 % i riket under båda dessa år, 2020 ökade kommunernas skatteintäkter snabbare än rikets tack vare flera statsbidrag vilket innebär att kommunerna sannolikt kommer öka sina skatteintäkter med över 5 % tre år i rad.

Under 2021 ökade skatteintäkterna i Älvdalen med 6,2 % och 2022 beräknas de öka med 4,5 % (23,4 mkr) för Älvdalens kommun, vilket är 15,3 mkr mer än budgeterat.

Framöver är skatteutvecklingen sannolikt inte lika hög. Osäkerheten i omvärlden är större än på länge, vilket innebär en stor osäkerhet kring BNP- och skatteutvecklingen. 2023 ökar skatteintäkterna med 5,0 % jämfört med budget 2022, men bara med 12,2 mkr (2,2 %) jämfört med prognosen för 2022. Åren därpå är ökningstakten strax under 3 %, kombinerat med hög inflation.

Grafen nedan visar utvecklingen i riket, den svarta linjen visar skatteutveckling med avdrag för inflationen. Dvs trots den relativt snabba ökningstakten 2023 så minskar skatteintäkterna med 2 % om den höga inflationen beaktas.

Till 2023 ökar antalet med garantipension med omkring 50 % till cirka en miljon individer med anledning av höjning av nivån för garantipension. För staten ökar utgifterna med nästan 10 mdkr (70 %), men för kommunerna innebär detta ökade skatteintäkter med cirka 2 mdkr.

Kommunens skattesats 22,79 % är cirka 1 procentenhet högre än snittkommunens, större kommuner har generellt lägre skattesats vilket innebär att snittinvånaren betalar ytterligare 1 procentenhet mindre. 1 procentenhet för Älvdalens kommun innebär cirka 15 mkr/år i skatteintäkter.

Arbetsmarknaden

Under pandemin ökade arbetslösheten till nästan 9 % i riket, men har under 2022 sjunkit till 6,5 %, men framöver räknat SKR med en ökning. Hushållens sjunkande köpkraft med anledning av ökande priser kan få stora konsekvenser på arbetsmarknaden. Älvdalens kommun är en besökskommun och kan därför påverkas ännu mer om hushållen konsumerar mindre på fritids- och semesteraktiviteter.

Arbetslösheten ökade redan före pandemin från omkring 6,5 %, risken är att efter kriser så återkommer många inte till arbetsmarknaden, likt efter finanskrisen 2008.

Idag finns nästan 400 000 st arbetslösa i Sverige.

Per juni 2022 fanns totalt nästan 200 000 lediga jobb i Sverige, detta är historiskt högt för de senaste 20 åren, under millenniets första 15 år var siffran mellan 30 000–100 000. Av dessa lediga jobb återfinns cirka över 50 000 i offentlig sektor.

Detta visar på att matchningen på arbetsmarknaden måste förbättras för att säkra kompetensförsörjning, säkerställa ökade skatteintäkter, minska utanförskap, med mera.

Kriget i Ukraina

Hur kommunens verksamhet påverkas av kriget i Ukraina är svårt att förutsäga, men sannolikt leder det till att människor söker skydd i Sverige och Älvdalen. I nuläget är det framför allt kvinnor och barn som kommer. Dessa barn behöver därmed plats inom för-, grund- eller gymnasieskolan. Även boendeplatser samt stöd med sysselsättning för de vuxna kan bli något kommunen behöver ordna fram.

1.2.7 Nettokostnad

Nettokostnadsavvikelse (mkr)	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
Fritidshem, inkl. öppen fritidsverksamhet	-1	-1	4	5
Förskola, inkl. öppen förskola	1	-2	2	2
Grundskola F-9	6	5	10	10
Gymnasieskola	4	2	-2	1
Individ- och familjeomsorg	-2	-2	1	-1
Äldreomsorg	16	14	8	13
LSS	-1	-2	-3	-2
Summa	23	14	20	28

Mått (kr)	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
Nettokostnad kulturverksamhet, kr/inv	1 812	1 819	1 898	1 947
Nettokostnad fritidsverksamhet, kr/inv	2 431	2 448	2 430	2 494
Nettokostnad räddningstjänst, kr/inv	2 501	2 357	2 331	2 270

Tabellen ovan visar hur kostnaderna för olika verksamheter förhåller sig till jämfört med referenskostnaden. Denna referenskostnad baseras på bland annat hur många individer som finns i respektive åldersgrupp, geografi, mm.

En positiv avvikelse visar på att verksamheten är dyrare än sin referenskostnad, det i sig kan dock också indikera att kommunen valt en högre ambitionsnivå och därmed sannolikt har en dyrare verksamhet. I den andra tabellen anges endast den faktiska kostnaden och jämförs med riket, för dessa verksamheter finns ingen referenskostnad då dessa verksamheter inte är lika lagstyrda som skola och vård.

Skolan

Inom förskolan har antalet barn varit relativt stabilt på senare år och så även kostnaderna. Men nettokostnadsavvikelsen är fortsatt omkring 2 mkr, vilket beror på mindre barngrupper och högre personaltäthet än riket. Utöver detta har enheterna inom förskolan haft en positiv budgetavvikelse på omkring 2 mkr på senare år, hade även detta använts till personal hade personaltätheten och nettokostnadsavvikelsen ökat.

Inom grundskolan har antalet elever succesivt minskat sedan toppen 2017. Minskningen av antalet elever motsvarande mer än 2 hela klassrum. Nettokostnaden för en elev i grundskolan i Älvdalens kommun är cirka 130 tkr, med en minskning på 65 elever så innebär det ett sparbehov på 8,5 mkr. Men i stället har kostnaderna ökat, bland annat för Nya Älvdalsskolan. 2021 ökade grundskolans personalkostnader med 5,2 %.

Gymnasieskolan har haft en snabb kostnadsutveckling, framför allt som följd av fler elever som i sin tur beror på större kullar. 2020 kostade verksamheten ca 2 mkr mindre än sin referenskostnad (obs avser endast ungdomsgymnasiet), men budgetavvikelsen var 2,8 mkr (hela verksamheten). Till 2021 ökade budgeten med ytterligare 4 mkr utöver de 5 mkr (14 %) som budgeten ökade till 2020. 2021 var budgetavvikelsen -1,6 mkr och nettokostnadsavvikelsen 1 mkr. Detta visar på behovet av att jämföra med annat än enbart budgeten.

Vård- och omsorg

Både IFO och LSS har på senare år haft budgetunderskott och senare fått en ökad budgetram för att komma till rätta med underskott. Utifrån ovan så har IFO förutom 2020 kostat mindre än det "borde", det året hade enheten en negativ budgetavvikelse på över 6 mkr. Dvs budgeten var för låg sett till behoven, medan 2021 var budgeten sannolikt något för hög och ledde då också till en positiv budgetavvikelse. 2022 förväntas en negativ kostnadsutveckling utifrån ökat antal ärenden, mm.

LSS har kostat mindre än "det borde" samtliga år 2018–2021. 2021 hade LSS-enheten en negativ avvikelse mot budget med ca 1,5 mkr, utifrån detta har enheten till 2022 fått ett budgettillskott på 1,5 mkr.

Äldreomsorgens nettokostnadsavvikelse har minskat ökat igen till 2021, dvs verksamheten har blivit mindre effektiv, men delar av siffrorna skall rättas av SCB, vilket kommer påverka avvikelsen.

Sedan 2020 gäller också ett nytt kostnadsutjämningsystem som i högre grad kompenserar kommuner med fler äldre och som är glesa, detta har gynnat Älvdalen och allt annat lika minskat nettokostnadsavvikelsen. 2017–2021 har kostnadsutvecklingen inom äldreomsorgen varit relativt stor (3,5%/år) och förvaltningen har erhållit budgettillskott på över 10 mkr 2020–2021 mkr (6%) utöver löneökningar för att ha en budget i balans. 2022 erhöll verksamheten ytterligare 2,5 mkr, utöver löneökningar samt flera statsbidrag.

Kommunen bedriver bland annat särskilt boende på tre tätorter, vilket i sig är kostnadsdrivande p.g.a. att samtliga boenden skall bemannas dygnet runt och lokalerna inte nyttjas fullt ut. Älvdalen erhåller årligen cirka 4 mkr i kostnadsutjämnning för att bedriva särskilt boende i en gles kommun, men merkostnaden är högre än så. En plats på särskilt boende kostar omkring 1,2 mkr/år.

Övriga större verksamheter

För övrig verksamhet finns ingen nettokostnadsavvikelse, då det inte finns någon referenskostnad, dvs vad det *borde* kosta enligt det kommunala kostnadsutjämningsystemet. Men generellt är många verksamheter i kommunen dyrare än jämförbara kommuner, exempelvis kultur, fritid och räddningstjänst och därför jämförs dessa med rikssnittet eller med strukturellt liknande kommuner.

Älvdalens kommun lägger nästan 2 000 kr/invånare på kulturverksamhet jämfört med rikets 1230 kr/invånare, detta ger en merkostnad på cirka 5 mkr/år. Det beror framför allt på fler och ett nytt bibliotek, mer personal, mm. inom verksamheten. Generellt lägger mindre kommuner (5 000–9 999 invånare) mindre pengar på denna verksamhet än rikssnittet, Dalakommunerna däremot lägger över 100 kr/invånare mer än rikssnittet.

2021 spenderade Älvdalen 2 494 kr/invånare på fritidsverksamhet, vilket är cirka 850 kr/invånare mer än rikssnittet och det ger därmed en merkostnad på 6 mkr jämfört med snittet. Den stora skillnaden är anläggningskostnaderna (framför allt simhallar) som är mer än dubbelt så höga som rikssnittet. Denna kostnad kommer öka med cirka 1 mkr 2022 när kommunen återöppnar Idre simhall. Även här lägger mindre kommuner generellt mindre pengar/invånare än riket och Dalakommunerna mer än riket.

Räddningstjänsten i Älvdalens kommun kostar cirka 2 300 kr/invånare, detta är nästan tre gånger mer än i riket och cirka 800 kr/invånare mer än andra landsbygdskommuner. Så även jämfört med landsbygdskommuner ger detta en merkostnad på 5,6 mkr. Både 2020 och 2021 var räddningstjänsten Sveriges femte dyraste.

För denna verksamhet erhåller kommuner kostnadsutjämnning med 0, 150, 300 eller 700 kr/invånare. 15 st. kommuner erhåller 700 kr/invånare, Älvdalen är inte en av dem och borde då enligt den beräknade Strukturkostnaden inte vara bland de 15 dyraste i landet.

Sammantaget innebär det att dessa tre verksamheter; kultur, fritid och räddningstjänst förklarar den procentenheter högre skattesats Älvdalens kommun har än snittkommunen. Medan övriga verksamheter förklarar den högre skattesatsen jämfört med snittinvånaren i landet.

1.3 Den kommunala koncernen

Den kommunala verksamheten bedrivs under kommunfullmäktige där samtliga tre förvaltningar är underställda kommunstyrelsen och har sina respektive utskott.

Under 2020–2021 har inga förändringar skett i organisationsstrukturen.

Under 2019 genomfördes en organisationsförändring. Förändringen innebar att Samhällsutveckling och Internservice bilade en gemensam förvaltning Service- och utvecklingsförvaltningen. Ett flertal enheter bytte också förvaltning.

Brandkåren bedrivs i Kommunalförbundet Brandkåren Norra Dalarna tillsammans med Mora, Orsa, Vansbro och Leksand, Älvdalens andel i förbundet är 24 %.

Allmänna-, Barn- och utbildning samt Vård- och omsorgsutskottet är de tre utskottet och bereder eller beslutar på delegation från Kommunstyrelsen för respektive förvaltning, allmänna utskottet bereder kommunövergripande frågor såsom kommunplanen.

Kommunen ingår i flera gemensamma nämnder, kommunalförbund, mm. Syftet är generellt att samla kunskap i en gemensam organisation trygga kompetensförsörjningen och skapa ekonomisk effektivitet.

Preliminär mandatfördelning i kommunfullmäktige efter valet 2022.

- Centerpartiet, 10
- Socialdemokraterna, 10
- Sverigedemokraterna, 8
- Moderaterna, 4
- Kommunlistan, 2
- Vänsterpartiet, 1

Den politiska majoriteten består av Socialdemokraterna och Centerpartiet.

Nämnder

Kommunen har sju olika nämnder som med ansvar för ekonomi, några av dessa är gemensamma med Mora och Orsa kommun.

Den största gemensamma nämnden är gymnasienämnden som ansvar för gymnasieutbildning, särgymnasieskolan, vuxenutbildning, mm.

Kommunalförbundet

Brandkåren Norra Dalarna ansvar för räddningstjänst, däri ingår också sedan bildandet 2019 Mora, Orsa, Vansbro och Leksands kommun.

Bolag

Älvdalens kommun äger Norra Dalarnas Fastighets- och Infrastruktur AB till 100 %, som är moderbolag och i sin tur äger Norra Dalarnas Fastighets AB och Norra Dalarnas Lokaler AB till 100 %.

Fastighetsbolaget hyr ut lägenheter, äldreboenden och andra fastigheter i hela kommunen. Lokalbolaget äger verksamhetslokaler som framför allt kommunen hyr. Lokalbolaget har inga anställda utan hyr personal från fastighetsbolaget.

Styrning av bolagen sker via moderbolaget, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Älvdalens Vatten och avfall AB

Älvdalens Vatten och Avfall AB (ÄVA AB), är ett helägt bolag av Älvdalens kommun. ÄVA AB ansvarar för att

- det kommunala dricksvattnet håller hög kvalitet
- avleda och rena avloppsvattnet
- avfallshanteringen sköts

Bolaget har ingen egen personal. Alla tjänster avseende drift och underhåll av vatten- och avfallsanläggningarna samt planering, administration och ledning köps av Nodava AB.

Nodava AB

Norra Dalarnas Avfall och Vatten AB är ett gemensamt driftbolag för Mora, Orsa och Älvdalens kommuner. Bolaget ägs gemensamt av respektive kommuns ägarbolag till lika delar, där ÄVA AB är Älvdalens ägarbolag.

Bolaget ansvarar för:

- vatten- och avloppsanläggningarna
- avfallsanläggningarna
- personal till ägarbolagen

Älvdalens utbildningscentrum AB

Älvdalens utbildningscentrum är en fristående gymnasieskola som har gymnasieutbildning för elever från hela Sverige. Kommunen äger 25 procent av Älvdalens utbildningscentrum, resterande ägs av Region Dalarna och flera olika skogsföretag.

Stiftelser

Kommunen är medstiftare till Stiftelsen Idre Fjäll och har bland annat rätt att utse representanter till styrelsen. Kommunen ingår också i flera andra stiftelser såsom: Aerni Sydsamiskt Center och Stiftelsen Vasaloppsleden.

Övrigt

Kommunen är medlem i Kommuninvest Ekonomisk förening. Föreningen har 291 medlemmar i form av kommuner och regioner. Syftet är sänka kommunernas och regionernas lånekostnader genom att medlemmarna gått i borgen för varandras lån. Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

I detta avsnitt redogörs för styrning av den kommunala koncernen, ansvarsfördelning mellan kommunfullmäktige, kommunstyrelse, utskott, nämnder, bolag, mm. Vidare beskrivs ansvarsfördelning mellan politiker och tjänstepersoner.

1.3.1 Ansvarsstruktur

I Älvdalens kommun skall den kommunala koncernen vara den övergripande styrorganisationen. Detta innebär ytterst kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, kommunala bolag, utskott och gemensamma nämnder. Organisationsöversikten framgår av avsnittet Kommunkoncernens organisation.

Kommunfullmäktige

Fastställer övergripande visioner, mål, planer och uppdrag. Detta görs med budget, kommunplan, översiktsplan, ägardirektiv samt tillsättande av ledamöter i kommunstyrelsen och bolagsstyrelser.

Fullmäktige godkänner också delårsrapporten, årsredovisningen och beviljar styrelser och nämnder ansvarsfrihet. Vidare beslutar kommunfullmäktige om budgetramar för kommunstyrelsen och kommunens investeringsram. Några beslut om kommunala bolags budgetar och verksamhetsplaner tas inte av Kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen

Utser ledamöter till utskott och leder och följer upp kommunens verksamheter och bolag.

Lämnar förslag till kommunplan samt ansvarar för verksamhet, ekonomi och internkontroll. Vidare beslutar kommunstyrelsen om riktlinjer för hur förvaltningarna skall arbeta.

Utskott, nämnder och bolagsstyrelser

Älvdalens kommun har genom kommunstyrelsen tre utskott som bereder ärende till kommunstyrelsen och beslutar i frågor enligt kommunstyrelsens delegationsordning.

Utskottens, nämndernas och bolagsstyrelsernas uppgift är att utveckla respektive verksamhet, följa lagar och riktlinjer och verkställa kommunfullmäktiges beslut.

Stiftelser

Kommunen är också stiftare till flera olika stiftelser. Den största är Stiftelse Idre fjäll där kommunen är medstiftare med friluftsförbundet. Inflytande sker genom styrelseplatser där kommunen har en majoritet. Dock sker styrning framför allt utifrån stiftelselagstiftning och den roll som styrelsen har i stiftelsen.

1.3.2 Mål, budget och uppföljning av koncernen

Kommunens styrning sker utifrån Visionen:

”Med urkraft hämtad ur natur och kultur, skapar vi en växande, varm och välkomnande kommun”.

För att uppnå visionen har kommunen formulerat fyra externa målområden och tre stycken interna. Kommunen skall vara välkomnande, varm, grön och växande samt ha en effektiv förvaltning, välmående personal och hålla hög kvalitet.

Till samtliga åtaganden finns mål kring exempelvis invånarnöjdhet och för att nå dessa mål tas

aktiviteter fram för att öka måluppfyllelsen.

Kommunfullmäktige beslutar om övergripande åtaganden och målområden, medan respektive utskott formulerar åtaganden till respektive förvaltning och därigenom till enheterna.

De fyra externa och tre interna målområdena ligger sedan till grund för huruvida kommunen har bedrivit verksamheten enligt riktlinjer för god ekonomisk hushållning och där ansvarar kommunfullmäktige för att ange om målen är uppfyllda.

Utöver verksamhetsmål har kommunen två finansiella mål och kommunkoncernen ytterligare ett.

Samtliga mål följs upp löpande, men framför allt i delårsrapporten som upprättas per augusti månad och i årsredovisningen.

Kommunfullmäktige beslutar om årsredovisningen och ansvarsfrihet för kommunstyrelsens och nämndernas ledamöter samt för bolagsstyrelsen.

Kommunfullmäktige beslutar i kommunplanen vilka verksamhetsmål som skall gälla för kommande år.

1.3.2.1 Uppsiktsplikt och internkontroll

Uppsiktsplikt

Kommunstyrelsen har enligt kapitel 6 i kommunallagen uppsiktsplikt över kommunalverksamhet inklusive helägda kommunala bolag.

Uppsikten innebär att ta fram förslag till budget, flerårsplanering kring verksamhet och ekonomi, ägardirektiv till bolagen. Tjänstepersoner ansvarar i sin tur för att ta fram förslag till respektive utskott som i sin tur skickar förslag till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt innebär bland annat att de ansvarar för analyser och beslut kring avvikelser mot beslutade planer, exempelvis prognostiserade ekonomiska underskott inom förvaltningarna.

Under året sker en löpande ekonomisk rapportering till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Utifrån kommunens riktlinjer för ekonomistyrning sker detta 3 gånger per år, rapportering görs per februari, april och augusti (delårsrapport). Vid underskott på förvaltningsnivå eller totalt sett inom kommunstyrelsen skall åtgärder vidtas, även respektive enhetschef har budgetansvar.

Internkontroll

Kommunstyrelsen har den övergripande uppsiktsplikten för internkontrollen inom kommunen, på tjänstepersonssidan har Ekonomienheten det ansvaret som i sin tur samlar in uppgifter från förvaltningarna utifrån den internkontrollplan kommunstyrelsen årligen fastställer.

Internkontrollplanen följs upp vid delårsbokslutet per augusti samt vid årets slut i en separat rapport.

1.3.2.2 Centrala styrdokument

Älvdalens kommunkoncern har ett flertal styrdokument som styr såväl den politiska viljan, ambitioner, riktlinjer för utförande, mm.

Det viktigaste styrdokumentet är kommunplanen som upprättas årligen för kommande tre år och beslutas av kommunfullmäktige i juni och vid behov revideras för beslut i oktober-november. I kommunplanen anges verksamhets- och ekonomiska mål samt budget för hela kommunen. Bolagens budgetar ingår i nuläget inte i detta utan beslutas av respektive bolagsstyrelse. Därmed finns inte heller någon koncernbudget.

Utöver en driftbudget beslutas också investeringsramar av kommunfullmäktige och de enskilda investeringarna av kommunstyrelsen, kassaflödesbudget finns i dagsläget inte för kommunen.

Nedan följer en lista på några av kommunens viktigaste styrande dokument:

Övergripande

Delegationsordning (2022)

Kommunplan, inklusive investeringsplan (årliga beslut)

Ägardirektiv (KF 2014)

Samverkansavtal (2021)

Personal

Alkohol-, drog-, och tobakspolicy samt riktlinje rökfri arbetstid

Chefs- och medarbetarpolicy

Pensionspolicy

Personalförsörjningspolicy

Policy om mutor och bestickning

Policy om representation

Kompetensförsörjningsstrategi 2014–2022

Policy samt riktlinje, arbetsmiljö (2020)

Policy samt riktlinje, lönebildning (2021)

Policy samt riktlinje, rehabilitering samt riktlinje läkarbesök på arbetstid

Policy samt riktlinje, friskvård (2021)

Riktlinje, våld och hot (2021)

Riktlinjer för rekrytering (2021)

Riktlinje, visselblåsning (2021)

Riktlinjer för uppvaktning

Riktlinje för hem- och distansarbete (2021)

Riktlinje, arbets- och skyddskläder

Riktlinje, bisyssla

Riktlinje för chefer

Ekonomi

Riktlinjer för påminnelse- och Inkassohantering (KS 2020)

Attestreglemente (KF 2018)

Finanspolicy (KF 2020)

Riktlinjer för ekonomistyrning (KF 2021)

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv (KF 2021)

Riktlinjer för inköp- och upphandling (KF

2019)

IT

Policy för informationssäkerhet och dataskydd

Policy för IT-säkerhet

Teknisk verksamhet

Riktlinjer för markanvisnings och exploateringsavtal (KF 2021)

Riktlinjer för handläggning av enskilda avlopp (KS 2018)

Riktlinjer kommunala vägar

Mål och riktlinjer för bostadsförsörjningsprogram

Översiktsplaner

Lokalförsörjningsplan (2016)

Kultur och fritid

Riktlinjer föreningsstöd

Riktlinjer för sponsring (KS 2017)

Barn och utbildning

Elevhälsoplan (2020)

Handlingsplan för mottagande av nyanlända elever (2020)

Skolbiblioteksplan (2020)

Beslut om fokusområden för grundskola, förskola, fritidshem, grundsär (2020)

Riktlinje för SYV (2020)

Rutin för klagomål enligt skollagen (2021)

Drogpolicy för grundskolan (2021)

Prislista för interkommunal ersättning (2021)

Länsövergripande skolskjutsreglemente med lokal bilaga (2020)

Vård och omsorg

Riktlinjer gällande tillämpning och handläggning för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd för livsföring i övrigt (KS 2019)

Äldreomsorgsplan

1.4 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

I detta avsnitt redogörs för Älvdalens kommuns mål för god ekonomisk hushållning och den ekonomiska ställningen. Bedömningen utgår ifrån ett koncernperspektiv för att skapa möjlighet till jämförelse mellan kommuner, oavsett hur kommuner väljer att organisera sig. Bedömningen baseras på utveckling bakåt i tiden samt innevarande år och även kommande års förutsättningar.

Det är ytterst kommunfullmäktige som beslutar om vad som är god ekonomisk hushållning för kommunen och därför är de mål som kommunfullmäktige beslutat om de viktigaste måtten på om kommunkoncernen har en god ekonomisk hushållning. För att ha en god ekonomi är det inte tillräckligt att ha låga kostnader, högt driftresultat, lite investeringar och låg skuldsättning, utan även hur verksamheten bedrivs och skicket på anläggningar och där tillhörande underhållsskuld. Därför utgår bedömningen inte enbart utifrån finansiell måluppfyllelse, utan också den verksamhetsmässiga måluppfyllelsen för de mål kommunfullmäktige beslutat om.

Den ekonomiska ställningen baseras därmed på förväntad måluppfyllelse under planperioden, men även utifrån utvecklingen av ekonomiska nyckeltal inom kommunkoncernen.

1.4.1 God ekonomisk hushållning

I detta underavsnitt presenteras verksamhetsmässiga- och finansiella mål för god ekonomisk hushållning.

Kommunfullmäktige beslutar om dessa mål (åtaganden) och vilka ambitioner verksamheterna skall ha. Utifrån detta fördelas resurser för att nå uppsatta mål. De finansiella målen sätter ramar för kommunens kostnadsnivå.

1.4.1.1 Verksamhetsplan med åtaganden

Utifrån kommunens långsiktiga strategiska mål beslutar kommunfullmäktige om gällande åtaganden samt mål (nivåer) för dessa.

Kommunens målområden (exempelvis växande) utgår ifrån kommunens vision och bryts sedan ner till åtaganden för att uppnå visionen.

Med urkraft hämtad ur natur och kultur, skapar vi en växande, varm och välkomnande kommun.

Så lyder vår vision och i Älvdalens kommun

- är det enkelt och tryggt att bo, verka och vara oavsett ålder och vem man är.
- finns det likvärdig service och kulturellt utbud på alla tre huvudorterna.
- är det enkelt att bygga, driva företag och föreningar där alla verksamheter drivs med största hänsyn till miljön.
- välkomnar vi bildning, utveckling, entreprenörskap, nya medborgare och besökare finns mötesplatser öppna för en aktiv medborgardialog, där människor känner att deras röster blir hörda.
- finns en politik och förvaltning som lever nära medborgaren och tar hänsyn till vår unika miljö och natur.

Den välkomnande kommunen

Strategiska mål				
Alla medborgare i Älvdalens kommun trivs och känner stolthet över vår kommun. Vi formar en kommun för både våra medborgares och besökandes bästa. Det innebär tillgång till god kommunal service som ständigt utvecklas och anpassas efter medborgarnas och besökandes behov i våra tre kommundelar. Vi både värnar och vill utveckla vårt unika kulturliv med våra språk och olikheter. I Älvdalens kommun välkomnar vi alla nya medborgare.				
Åtagande	Utfall 2021/2022	Mål 2023	Mål 2024	Mål 2025
Medborgare ska vara nöjda med kommunens verksamheter. Redovisas i andel som svarar "mycket bra" eller "ganska bra".	73 %	minst 80%		minst 80%
Medborgare ska vara nöjda med bemötande från kommunens tjänstepersoner. Andel som svarar "mycket nöjda" eller "ganska nöjda".	83 %	minst 80%		minst 80%
Medborgare ska vara nöjda med bemötande från kommunens politiker. Andel som svarar "mycket nöjda" eller "ganska nöjda".	-	minst 75%		minst 75%

Den varma kommunen

Strategiska mål				
Vi ska vara en omtänksam kommun där alla människor känner sig trygga och välkomna. Våra medborgare är vår viktigaste resurs. Vi ska vara en bra kommun att leva i för människor i alla livets skeden. Vi skapar en positiv samtalston och ett öppet samverkansklimat genom en aktiv medborgardialog. Vi ska stå för tolerans och jämställdhet. Vi ska vara en kommun som präglas av mångfald. Vi ska vara en kommun med lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för alla medborgare.				
Åtagande	Utfall 2021/2022	Mål 2023	Mål 2024	Mål 2025
Medborgare ska känna sig trygga i kommunen (Nöjd-Region-Index, skala 1–100)	79 %	minst 80%		minst 80%
Medborgarna ska känna möjlighet till insyn och inflytande. Andel som anser att det stämmer "till stor del" eller "helt och hållet".	29 %	minst 50%		minst 50%
Antal medborgardialoger/år.	3st	minst 2st	minst 2st	minst 2st
All personal ska erhålla utbildning om barnkonventionen enligt artikel 2, 3, 6 och 12.	99%	100%	100%	100%
Barnkonventionen ska beaktas i alla tjänsteutlåtanden enligt artikel 2, 3, 6 och 12.	50%	100%	100%	100%

Den gröna kommunen

Strategiska mål				
Älvdalens kommun arbetar hela tiden för ett långsiktigt hållbart samhälle såväl ekologiskt, socialt som ekonomiskt. Vi ser möjligheter att utveckla och på ett hållbart sätt kunna bruka våra unika naturområden. Kommunen är aktiv för att främja övergång till energikällor som inte bidrar till växthuseffekten samt använda mer ekologiska/närproducerade livsmedel.				
Åtagande	Utfall 2021/2022	Mål 2023	Mål 2024	Mål 2025
Andel hybrid- och elbilar i drift i koncernen (%).	5,5%	minst 15%	minst 15%	Minst 15 %
Antal laddningspunkter totalt för el för koncernens bilbestånd (st.).	18st	minst 18st	minst 18st	Minst 18 st.
Andel kravmärkta, ekologiska eller närproducerade livsmedel i koncernens verksamheter (%).	50%	minst 35%	minst 35%	Minst 35 %
Fossilfri uppvärmning av samtliga koncernfastigheter (% av kvadratmeter).	90%	minst 95%	minst 95%	Minst 95 %
Antal nya kvadratmeter solceller per år i koncernen.	160	minst 100m ²	minst 100m ²	Minst 100m ²

Den växande kommunen

Strategiska mål				
Älvdalens kommun ska vara en attraktiv besöks-, företags- och bostadskommun. Vi bidrar till att fler jobb skapas och att fler vill besöka, bo och leva i Älvdalens kommun. Vi ska skapa förutsättningar för goda kommunikationer, för såväl resande, gods som datatrafik. Vi vill i dialog med näringslivet skapa goda förutsättningar för näringslivets utveckling i vår kommun. Vi ska ha aktuella planer för etablering av företag och bostäder.				
Åtagande	Utfall 2021/2022	Mål 2023	Mål 2024	Mål 2025
Medborgare ska se kommunen som en bra plats att bo och leva på. Andel som svarar att det är "ganska bra" eller "mycket bra".	93 %	minst 90%		minst 90%
Antal nya seniorboenden i kommunen.	0st			
Detaljplanelagd byggbar mark för industrier och bostäder i attraktiva lägen	100%	ja	ja	
Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, andel av hushåll (%)	92%	minst 95%	minst 96%	minst 98%
Ett bra näringslivsklimat enligt Svenskt Näringsliv (Betygsskala 1–6)	Över rikssnitt	Över rikssnitt	Över rikssnitt	Över rikssnittet
Fördjupad översiktsplan Älvdalen påbörjas	0%		ja	
Fördjupad översiktsplan Särna påbörjas	0%			

Effektiv förvaltning

Strategiska mål				
Älvdalens kommuns verksamhet kännetecknas av ett såväl koncernövergripande som förvaltningsövergripande arbetssätt samt ett näringslivsfrämjande synsätt. Koncernen ska varje år ha ett ekonomiskt överskott. Vidare ska förvaltningarna eftersträva att rationalisera och effektivisera sin verksamhet och hålla sig inom tilldelad budgetram.				
Åtagande	Utfall 2021/2022	Mål 2023	Mål 2024	Mål 2025
Kostnad för av kommunens subventionerade lokaler skall minska jämfört med föregående år.	1,4 mkr	Max 1,4 mkr	Max 1,4 mkr	Max 1,4 mkr
Kostnader för resor ska inte öka jämfört med 2019.	1mkr	max 1,1mkr	max 1,1mkr	Max 1,1 mkr

Kommunen som arbetsgivare

Strategiska mål				
Alla som arbetar i Älvdalens koncern gör det på uppdrag av våra medborgare. Medarbetarna ska ha förutsättningar för att ge medborgarna högsta tänkbara service. Älvdalens kommun är en bra arbetsgivare som skapar trygga arbetsplatser med god arbetsmiljö.				
Åtagande	Utfall 2021/2022	Mål 2023	Mål 2024	Mål 2025
Sjukfrånvaron som andel av den tillgängliga ordinarie arbetstiden.	9,5%	max 5,3%	max 5,3%	Max 5,3 %
Nöjd medarbetarindex utifrån medarbetarenkät	65%		minst 57%	
Öka upplevelsen av transparens hos vår personal	68%		minst 60%	
Minska upplevelsen av stress på våra arbetsplatser	54%		max 55%	
Alla verksamheter och verksamhetsnivåer arbetar med aktiva åtgärder för att stärka kompetensförsörjningsförmågan.	78	minst 80	minst 80	minst 82

Kvalitet

Strategiska mål				
Älvdalens kommun ska alltid hålla en hög kvalitet i sina verksamheter. Kvaliteten i verksamheten utvärderas kontinuerligt via olika typer av nyckeltal och undersökningar.				
Åtagande	Utfall 2021/2022	Mål 2023	Mål 2024	Mål 2025
Våra valda kvalitetsmått utvecklas positivt jämfört med föregående år	Ja	Ja	Ja	Ja

1.4.1.2 Finansiella mål

Finansiella mål, Koncernen

Beskrivning	Utfall	Målpuffyllnad %
Under planeringsperioden (2023–2025) ska det genomsnittliga resultat, i förhållande till skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, uppgå till lägst 2 %	-	—

Finansiella mål, Kommunen

Beskrivning	Utfall	Målpuffyllnad %
Under planeringsperioden (2023–2025) ska det genomsnittliga resultat, i förhållande till skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, uppgå till lägst 2 %	1,0 %	50 %

Beskrivning	Utfall	Måluppfyllnad %
Kommunens investeringar ska i sin helhet finansieras med egna medel. Egna medel definieras avskrivningar + årets resultat.	100 %	100 %

Kommunkoncernens budget finns inte formellt framtagen i nuläget. Utan bolagen antas totalt sett ha ett nollresultat. Resultaten för primärkommunen uppgår till 1,0 procent av skatteintäkterna under åren 2023–2025, totalt för åren uppgår resultatet till 1,0 procent (17,3 mkr).

Efter goda år ekonomiskt 2020-2022 blir kommande år mer utmanande och ett lägre resultat kommer att ha en negativ påverkan på koncerns ekonomi, bland annat genom ökad skuldsättning

1.4.2 Ekonomisk ställning

I avsnittet redogörs för kommunens ekonomiska ställning utifrån ekonomiska nyckeltal. Avsnittet avslutas med en sammanfattning utifrån de ekonomiska nyckeltalen samt utifrån kommunens mål för god ekonomisk hushållning.

1.4.2.1 Resultat- och skatteutveckling

Totala skatteintäkter (mkr)	Utfall 2021	Budget 2022	Prognos 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Skatteintäkter, totalt	525,1	533,2	548,8	560,6	577,5	591,5
Ökning jmf fg år (mkr)	30,6	8,1	23,4	27,4	16,9	14,0
Ökning jmf fg år (%)	6,2	1,5	4,5	5,1	3,0	2,4
Årets resultat	28,8	12,0	31,5	5,7	5,8	5,8

Ovan visas skatteintäkter, deras förändring samt årets resultat. förändringen anges jämfört med föregående år. Exempelvis förväntas skatteintäkterna öka med 23,4 mkr 2022 utifrån prognos, medan vid budgetering beräknades en ökning med 8,1 mkr. 2023 jämförs sedan med budget 2022, 2024 med budget 2023, osv. Men det är värt att notera att den stora ökningen av skatteintäkter 2023 egentligen har med god utveckling 2022 att göra, dvs ökning 2023 mot prognos 2022 blir endast 2,2 % (12,2 mkr).

Under åren 2020–2022 har skatteintäkterna ökat mer än normalt, det beror framför allt på ökade statsbidrag med anledning av Covid-19 och 2022 även högre inflation. Utöver de statsbidrag som inkluderas ovan finns också riktade statsbidrag till framförallt äldreomsorgen, dessa ingår i respektive förvaltnings budget.

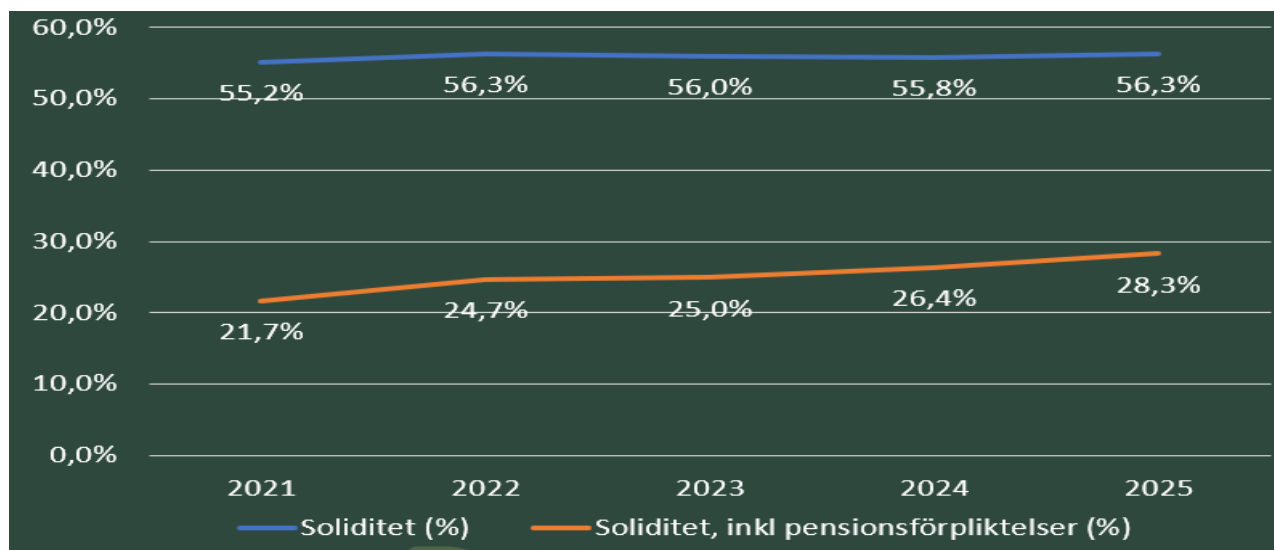
1.4.2.2 Eget kapital

Kommunens egna kapital ökar succesivt tack vare överskott, räknas även ansvarsförbindelsen in så ökar det egna kapitalet något snabbare då ansvarsförbindelsen minskar tack vare löpande utbetalningar.

Detta stärker kommunens ekonomiska ställning och ökar möjligheterna att hantera sämre ekonomiska tider. I det egna kapitalet finns också cirka 31,5 mkr i en så kallad resultatutjämningsreserv som kan användas för att undvika ett negativt (balanskravs)resultat.

Eget kapital (mkr)	Utfall 2021	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Primärkommunen, inkl. ansvarsförbindelse	99,4	116,0	121,0	130,9	141,7
Primärkommunen, exkl. ansvarsförbindelse	253,0	265,0	270,7	276,5	282,4
Koncernen, inkl. ansvarsförbindelse	116,0				

1.4.2.3 Soliditet

Soliditeten stärks succesivt tack vare att det egna kapitalet ökar tack vare budgeterade överskott, utan att skulderna ökar i samma takt. Kommunens skuld består framför allt av pensionssskuld, delar av den skulden minskar, medan andra delar ökar.

För att denna trend skall fortsätta krävs att de finansiella målen nås, vilket kräver positiva resultatet omkring 2 % av skatteintäkterna och att investeringarna uppgår till högst 20 mkr/år.

En ökad soliditet innebär att kommunens ekonomiska ställning förbättras.

2022 blir resultatet sannolikt klart högre än budgeterat, vilket gör att soliditeten sannolikt höjs med 2–3 procentenheter jämfört med ovan.

26 september 2022 beslutade kommunfullmäktige att försäkra 25 mkr av pensionssskulden i balansräkningen, detta sänker soliditeten med cirka 0,6 procentenheter. Men är på sikt gynnsamt för kommunens ekonomi.

1.4.2.4 Pensionsskuld

Kommunens totala pensionsskuld uppgår till över 200 mkr, någon motsvarande finansiell placering finns inte för dessa skulder. Utan vid utbetalning påverkar det resultatet och/eller likviditeten negativt.

En stor del av skulden (ansvarsförbindelsen) är uppbyggd innan 1998, den betalas ut med ca 8,5 mkr per år plus löneskatt ca 2,1 mkr, totalt 10,6 mkr. Men eftersom skulden indexeras så minskar inte den i samma takt som utbetalningarna sker.

Den höga inflationen gör att pensionsskulden inte minskar, enligt beräkning under våren 2022 skulle ansvarsförbindelsen 2024 uppgå till 144 mkr, men enligt nuvarande beräkning från september kommer skulden i stället att uppgå till 150 mkr.

Avsättningen till pensioner ökar och beror på att indexering, mm. Denna avsättning kommer påverka kommunens likviditet negativt när denna skall utbetalas under kommande 0–60 år.

Under 2021 gjordes en översyn av livslängdsantagandena för hur länge människor lever i Sverige, vi antas nu leva längre än enligt tidigare antaganden, vilket ökade kommunens pensionsskuld med nästan 8 mkr och den årliga kostnaden ökade med 1 mkr. Detta visar på vilka risker pensionsförpliktelserna innebär.

I inledningen av 2022 tecknades nytt kollektivavtal som innebär höjda pensionsavsättningar från 4,5 % till 6 %, detta innebär en högre pension för kommunanställda på sikt. För kommunen innebär det dock en kostnadsökning på omkring 30 %, vilket preliminärt motsvarar nästan 7 mkr. Utöver det kommer ökad inflation innebära ökade pensionskostnader och högre indexering av pensionsskuldena.

Kommunfullmäktige beslutade 26 september 2022 att försäkra de aktiva delarna av den förmånsbestämda ålderspensionen. Denna skuld återfinns i balansräkningen och uppgår till 25 mkr av de totalt cirka 46 mkr. Även löpande kommande intjäning av förmånsbestämd ålderspension kommer att försäkras.

Detta kommer att minska kommunens pensionsskuld med 25 mkr, men innebär att kassan minskar med 37 mkr och årets resultat minskar med 12 mkr för 2022. Att kostnaden överstiger den inlösta skulden innebär att kommunen i framtiden har cirka 12 mkr att använda till övrig pensionsskuld. Till detta tillkommer sannolikt att kapitalet som placeras ökar i värde.

Beslutet innebär att kommunens ekonomi på sikt förbättras bland annat genom att likviditetsbelastningen minskar samt driftkostnaderna för pensionsskulden minskar något.

Detta beslut är inte beaktat i tabellen nedan. Men skulden minskar med 25 mkr 2022 och skall därefter endast öka för indexering, men inte nyintjäning.

Total pensionsskuld (mkr)	Utfall 2021	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Ansvarförbindelse	154	150	151	150	146
Avsatt till pensioner	43	46	53	60	61
Upplupna kostnader	13	13	11	11	11
Summa skuld	209	208	215	221	218

1.4.2.5 Investeringar

Älvdalens kommun har bolagiserat lokaler, fastigheter samt vatten- och avfallshantering, detta innebär att de största investeringarna görs av kommunala bolag.

Under senaste 10 åren har kommunen byggt ut bredband för över 145 mkr, innan det är klart kommer utgiften vara över 165 mkr, exkl. statlig medfinansiering och anslutningsintäkter.

Fram till 2025 kommer bredbandet fortsatt vara en av de större investeringarna, men även väginvesteringar är en betydande del. För att fortsätta möjliggöra etablering för företag och bygga bostäder investeras årligen 2,5 mkr i exploatering. Utöver det rustar kommunen upp lokalen där Älvdalens utbildningscentrum bedriver gymnasieskola, denna investering uppgår till 2,5 mkr/år och omkring 10 mkr totalt.

De totala investeringarna uppgår till mellan 20 och 25 mkr under kommande år, därmed nås målet om 100 % självfinansiering av investeringarna, trots halverat resultat jämfört med målet. Vilket är nödvändigt för att förbättra kommunens ekonomiska ställning och stärka kassan samt på sikt möjliggöra ytterligare amortering av pensionsskulden.

1.4.2.6 Låneskuld

Älvdalens kommun har ingen låneskuld, utöver pensionsskulden. Men kommunkoncernen har en låneskuld på totalt 734 mkr, exklusive pensionsskuld per augusti 2022. Det är en ökning med 14 mkr under 2022 och förväntas öka något mer under året.

Speciellt inom Älvdalen Vatten och Avfall AB investeras stora belopp under kommande 10 år, vilket kommer att öka låneskulden från 302 mkr per augusti 2022 till över 800 mkr vid början av 2030-talet.

Norra Dalarnas Lokaler AB har en amorteringsplan efter att Älvdalsskolan har färdigställts, 90 mkr skall amorteras fram till 2034. Men kommande investeringar kan påverka möjligheterna för detta. I augusti 2022 uppgår skulden till 293 mkr och har därmed minskat med 5 mkr under året och vid slutet av 2025 förväntas den uppgå till maximalt 280 mkr, dock beroende på kommande investeringar.

Norra Dalarnas Fastighets AB, I augusti 2022 uppgår skulden till 132 mkr och har ökat med 20 mkr under året som följd av byggnation av bostäder. Skulden förväntas vara relativt stabil kommande år.

Koncernens låneskuld är i viss mån utsatt för ökade räntenivåer på kort sikt, detta gäller inom lokal- och fastighetsbolaget. Till 2023 kommer koncernens räntekostnader sannolikt att öka med ett par miljoner kronor. Under planperioden fram till 2025 kommer koncernens räntekostnader öka från cirka 6 mkr 2021 till mellan 10–12 mkr.

1.4.2.7 Likviditet

Älvdalens likviditet har under flera år varit ansträngd, under 2020 blev saldot positivt tack vare ett relativt stort överskott och har sedan dess haft en mycket positiv trend tack vare goda resultat och återhållsamma investeringsnivåer i primärkommunen. Koncernens kassa uppgår per augusti till 89 mkr varav 39 mkr är primärkommunens.

Som följd av beslutet 26/9–2022 att lösa delar av kommunens pensionsskuld kommer kommunens kassa att minska med 37 mkr.

Även det nya pensionsavtalet för kommuner och regioner som träder i kraft 1 januari 2023 kommer innebära en ökad likviditetsbelastning då betalning av pensioner tidigareläggs, samt att kostnaderna ökar.

Bolagen har generellt en god likviditet och tillgång till kapital justeras framför allt utifrån nybelåning och amortering.

En allt för liten kassa innebär en risk för kommunen då leverantörsbetalningar och löneutbetalningar kan äventyras. Därför har kommunen en kredit på 30 mkr och är medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening som innebär en god tillgång till kapitalmarknaden. För tillfället finns inga behov av att nyttja krediteten.

1.4.2.8 Ägardirektiv

Kommunens finansiella styrning av sina bolag sker genom ägardirektiv. Där anges bland annat nivån på respektive bolags soliditet.

Norra Dalarnas Lokaler AB når inte det beslutade soliditetskravet, det beror på en ökad skuldsättning med anledning av Nya älvdalsskolan samt den ekonomiska ställning bolaget erhöll när det bildades, men på senare år har bolaget haft välbehövligen överskott som ökat soliditeten. Men det kommer ta nästan 20 år i denna takt att nå målet. Därför arbetar kommunen med en översyn av detta ägardirektiv.

Älvdalen Vatten och Avfall AB når inte längre det beslutade målet på grund av ändrade redovisningsprinciper som halverade soliditeten samt att avfallsverksamheten gått med underskott med omkring 2 mkr (10 %) /år senaste 2 åren. Till 2022 höjdes taxan med över 10 %, men på grund av ökade kostnader inom framför allt bränsle räknar bolaget med ett underskott även 2022 och framåt utan ökade intäkter (höjda taxor).

Svårigheten i att vidhålla en positiv soliditet beror på annat VA bolag inte kan gå med överskott, kombinerat med underskott inom avfall. Samtidigt har verksamheten mycket omfattande investeringsbehov, som till stor del finansieras med lån. Detta kommer att fortsätta påverka soliditeten negativt. Det är därför av vikt att varje år undvika underskott och löpande höja taxan för att inte minska det egna kapitalet ytterligare.

Kommunen ser även här över ägardirektivet samt nya finansiella mål.

Fastighetsbolaget har en stark ekonomisk ställning och förväntas ha det även framöver, men ökade kostnader för el, ränta, mm. kommer att bli en utmaning som kräver bland annat ökade intäkter.

Någon formell koncernbudget görs inte, därför saknas uppgifter om kommande år.

Ägardirektiv avseende soliditet (%)	Mål	Utfall 2021	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Norra Dalarnas Lokaler AB	10	4,4				
Norra Dalarnas Fastighets AB	30	37,4				
Norra Dalarnas Infrastruktur AB (koncern)	10	17,2				
Älvdalen Vatten och Avfall AB	3,5	2,6				

1.4.2.9 Slutsatser ekonomisk ställning

Kommunkoncernens skuldsättning har ökat kraftigt på senare år som följd av nya älvdalsskolan, bredbandsutbyggnation och VA-investeringar. Framöver kommer den ökade skuldsättningen framför allt ske inom VA-verksamheten.

Resultateten har under 2019–2021 varit relativt goda, denna trend håller i sig 2022, men därefter sjunker resultaten kraftigt både i Älvdalen, och i övriga kommunsverige enligt SKR:s bedömning.

Under budgetperioden kommer det finansiella målet avseende driftresultatet inte att nås.

Kommunkoncernens ekonomiska utmaningar kommande år avser den ökade skuldsättningen, men även den demografiska utmaningen med allt fler äldre, speciellt i gruppen 80+ år.

Den demografiska utvecklingen kommer att kräva nya arbetssätt, ökade skatteintäkter, mm. för att bibehålla en god ekonomisk hushållning inom kommunen.

Den ekonomiska ställningen påverkas alltså negativt av ökad skuldsättning, medan driftresultatet är förhållandevis bra och de skattefinansierade investeringar är på en nivå som möjliggör amortering för koncernen.

1.5 Balanskravsresultat

Kommuner skall enligt kommunlagen kapitel 11 paragraf 12 inte ha ett negativt balanskravsresultat, om det finns skall det regleras inom 3 år. För att undvika negativt balanskravsresultat kan kommuner använda en resultatutjämningsreserv.

Älvdalens kommun har vid utgången av 2021 avsatt 31,5 mkr i en resultatutjämningsreserv (RUR). Några ytterligare avsättningar budgeteras inte då kommunen nått sitt tak sitt beslutade tak för reserven och det finns ett lagförslag om att ta bort RUR:en och ersätta med en resultatreserv. Hur denna nya reserv framöver skall få användas är i dagsläget oklart.

Resultatutjämningsreserven är en del av det egna kapitalet, och skall därför inte vara för högt då ett sänkt eget kapital (dvs nyttjande av RUR:en) påverkar soliditeten och därmed kommunens ekonomiska ställning negativt. Speciellt gäller detta en kommun som Älvdalen som redan har en relativt låg soliditet.

Balanskravsutredning

Mkr	Utfall 2021	Budget 2022	Prognos 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Årets resultat enligt resultaträkningen	28,8	12,0	31,5	5,7	5,8	5,8
Avgår: samtliga relationsvinster	0	0	-0,7	0	0	0
Avgår: medel till resultatutjämningsreserven	-16,4	0	0	0	0	0
Årets balanskravsresultat	12,4	12,0	30,8	5,7	5,8	5,8

2 Ekonomi

I det här avsnittet presenteras en mer detaljerad bild över kommunen ekonomi med bland annat en resultaträkning, balansräkning och kassaflödesbudget. Här finns också de ekonomiska ramar (budget) som gäller för kommunen i stort och för respektive förvaltning samt en preliminär investeringsbudget.

2.1 Ekonomiska ramar

I avsnittet så framgår av kommunfullmäktige beslutade ekonomiska ramar för åren 2023–2025. Beslutet avser både investeringsnivåer och driftsekonomin (resultaträkningen), i detta ingår vilken kostnadsnivå förvaltningar, nämnder och kommunalförbund förväntas hålla under kommande år.

I ramen för kommunstyrelsen ingår också nivån på löneökningarna kommande år.

2.1.1 Driftram

Nedan fördelas de ekonomiska ramarna efter var beslut fattas. Kommunfullmäktige beslutar om sin ram, kommunstyrelsens ram samt ramen (inkl. skattesats) för Finansförvaltningen.

Kommunstyrelsens beslutar sedan om respektive förvaltnings ram utifrån den totala ramen som kommunstyrelsen har till sitt förfogande. Inom förvaltningarna beslutar sedan respektive förvaltning mellan de olika enheterna.

Förvaltningarnas budgetram ökar med 24,6 mkr (5,2 %), men den snabba ökningstakten beror framför allt på ökade pensionskostnader med 6,3 mkr (40 %), ökade hyreskostnader med 8,5 mkr (10,9 %) 2023 och 8 % till 2024. Ett statsbidrag på 4 mkr flyttas till Vård och omsorgsförvaltningen så i praktiken är ännu större.

Resultatet för 2023–2025 motsvarar 1,0 % av skatteintäkterna. Respektive år ingår också en buffert för ofördelade kostnadsökningar, denna uppgår till 2,4, 1 respektive 6 mkr för kommande tre år. Med tanke på den höga inflationen kommer 2,4 mkr inte räcka till alla kostnadsökningar, utan andra lösningar behöver arbetas fram för att lindra kostnadsökningarna.

Verksamhetsramar	Utfall 2021	Budget 2022	Prognos 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunfullmäktiges verksamheter	2,7	2,9	2,9	3,1	3,1	3,1
Kommunstyrelsens verksamheter	469,4	494,3	476,3	518,7	535,8	555,8
Finansförvaltningen, inkl. avskrivningar	-500,9	-509,2	-510,7	-527,5	-544,4	-564,7
+ Överskott/-Underskott	28,8	12,0	31,5	5,7	5,8	5,8

2.1.2 Investeringsram

Kommunens finansiella mål anger att investeringarna skall vara självfinansierade till 100 %. Detta innebär att investeringarna inte skall överstiga summan av årets resultat plus avskrivningar.

Avskrivningskostnaderna ökar från 11,7 mkr 2019 till 19 mkr 2022 och förväntas uppgå till minst 18 mkr framöver. Den enskilt största orsaken är utbyggnationen av stadsnät/bredband. Den ökade avskrivningskostnaden innebär allt annat lika ökat investeringsutrymme, men det är viktigt för kommunens ekonomi att investeringarna inte ökar, utan att utrymme används till att förbättra kommunens likviditet och minska på pensionsskulden. Därför behöver självfinansieringsgraden vara över 100 % i många år framöver.

Utifrån investeringsplanen och driframen uppgår självfinansieringsgraden inklusive exploatering till 100 %

Utöver investeringar i vägar, stadsnät, inventarier, mm. så ägnar sig kommunen åt exploateringsverksamhet för att ta fram mark för olika ändamål. Dessa investeringar sker i stor utsträckning i sådant som kommunen avser att sälja vidare och därmed skapas inga kostnader, därför särredovisas exploatering som en egen post. De delar av exploateringsverksamheten som avser vägar och annan infrastruktur räknas in i den vanliga investeringsramen då dessa investeringar innebär ökade kostnader.

Tillförda medel	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Resultat	5,7	5,8	5,8
Avskrivningar	18,0	18,0	18,0
Summa tillförda medel av kommunfullmäktige	23,7	23,8	23,8
Investeringsram	21,6	22,9	19,6
Exploateringsram	2,5	2,5	2,5
+amortering, -=ökad skuldsättning	-0,4	-1,6	1,7

2.2 Driftredovisning

I detta avsnitt framgår den totala kostnadsnivån för kommunstyrelsen inklusive förvaltningar, Gymnasiesamverkan och Älvdalen kommuns del av Brandkåren Norra Dalarna. Kommunstyrelsen beslutar om respektive förvaltnings budgetram inom den ramen som kommunfullmäktige beslutat om. Kommunfullmäktige beslutar också om budgetramarna för Gymnasiesamverkan och Brandkåren Norra Dalarna.

Den största kostnadsökningen är årliga löneökningar, dessa tillsammans med hyreskostnadsökningar budgeteras centralt hos kommunstyrelsen, men fördelas ut till respektive förvaltning och enhet utifrån faktiskt utfall. Till 2023 får kommunanställda nytt pensionsavtal, detta kostar ca 5–6 mkr mer, denna centralt ökade kostnad fördelas ut till respektive förvaltning, men förvaltningar kommer erhålla ökad budgetram för detta som nedan återfinns i kommunstyrelsens ofördelade ram.

Utöver detta budgeteras också en central pott på Finansförvaltningen för ökade kostnader med anledning av inflationen och omvärldsläget i övrigt, denna uppgår till 8,1 mkr.

Förklaringar till budgetförändringar finns i efterföljande avsnitt.

Förvaltning, exkl. kapitalkostnader (mkr)	Utfall 2021	Budget 2022	Prognos 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunstyrelsen	68,2	66,3	61,7	94,0	110,1	130,1
Varav Gymnasiesamverkan	46,3	45,7	44,0	45,7	45,7	45,7
Varav Brandkåren Norra Dalarna	16,0	16,1	16,6	17,0	17,0	17,0
Varav kommunstyrelsen ofördelade	0,0	0,0	0,0	26,3	42,4	62,4
Varav kommunstyrelsen övrigt	5,9	4,5	1,0	5,0	5,0	5,0
Kommundirektörsförvaltningen	12,2	14,6	13,5	15,2	15,2	15,2
Vård- och omsorgsförvaltningen	186,3	193,7	193,7	191,2	192,2	192,2
Barn- och utbildningsförvaltningen	136,0	141,7	137,4	140,3	140,3	140,3
Service- och utvecklingsförvaltningen	66,7	78,0	70,0	78,0	78,0	78,0
Summa	469,4	494,3	476,3	518,7	535,8	555,8

2.2.1 Förstärkningar/sparförslag

Numrering	Förändring (Mkr)	Förvaltning	2023	2024	2025
1.	Hysesökningar	Kommunstyrelsen	8,5	14,6	17,4
2.	Lönekomp	Kommunstyrelsen	8,4	19,8	31,5
3.	Ökade pensionskostnader, nytt pensionsavtal	Kommunstyrelsen	6,3	6,3	6,3
4.	Upphandling, tidigare beslutade utökningar	Kommunstyrelsen	0,3	0,3	0,3
5.	Brandkåren Norra Dalarna, ekonomiansvarig	Kommunstyrelsen	0,2	0,2	0,2
6.	Brandkåren Norra Dalarna, ökade pensionskostnader	Kommunstyrelsen	0,7	0,7	0,7
7.	Oförutsedda kostnadsökningar	Kommunstyrelsen	2,4	1,0	6,5
8.	IT-säkerhet	Kommunstyrelsen	0,7	0,7	0,7
9.	Ökning av föreningsstöd	Kommunstyrelsen	0,2	0,2	0,2
10.	Demografiska kostnader äldreomsorg	Vård- och omsorgsförvaltningen	1,5	2,5	2,5
11.	Statsbidrag Äldreomsorg, flytt från Finansen	Vård- och omsorgsförvaltningen	- 4,0	- 4,0	- 4,0
12.	Skolmiljarden upphör	Barn- och utbildningsförvaltningen	- 0,5	- 0,5	- 0,5
13.	Färre elever i sarskolan	Barn- och utbildningsförvaltningen	- 1,3	- 1,3	- 1,3
14.	Övriga poster	Barn- och utbildningsförvaltningen	- 0,2	- 0,2	- 0,2
15.	Dagbarnvårdare	Barn- och utbildningsförvaltningen	0,6	0,6	0,6
16.	Satsning på äldvadska	Kommundirektören	0,6	0,6	0,6
17.	Ökade revisionskostnader	Kommunfullmäktige	0,2	0,2	0,2
	DELSUMMA		24,6	41,7	61,7
18.	Ökade avskrivningskostnader	Finansen, men fördelas ut	1,0	1,0	1,0
19.	Ökade pensionskostnader	Finansen	8,1	8,1	8,1
	DELSUMMA, Finans		9,1	9,1	9,1
	SUMMA		33,7	50,8	70,8

Ovan anges förändringar jämfört med budgetram 2022 och nedan finns en förklaring till respektive ändring.

1. Kommunen hyr sina lokaler av helägda dotterbolag till hyreskostnaden styrs av KPI per oktober året innan, detta innebär kostnadsökningar på 10,9 % till 2023. Respektive förvaltning erhåller budget för sina lokaler utifrån de faktiska kostnaderna.
2. Löneökningar utifrån årlig löneöversyn budgeteras centralt och fördelas sedan ut utifrån faktiskt utfall.

3. 2022 tecknades ett nytt pensionsavtal för alla kommun- och regionanställda. Detta innebär en kostnadsökning på 5,3 mkr. Älvdalens kommun betalar också för ökade pensionskostnader (ca 1 mkr) inom de områden där samverkan sker med andra kommuner.
4. Upphandlingsenheten finns i Mora kommun, men även Orsa och Älvdalen ingår av nettokostnaden betalar Mora ca 1,7 mkr och Älvdalen och Orsa ca 1,2 mkr var. Budgeten är inte justerad under senare år när enheten ökat från 5 personer till 7 personer.
5. Kommunalförbundet Brandkåren Norra Dalarna anställer en ekonomiansvarig för att förbättra sina administrativa processer inom bland annat ekonomiområdet.
6. Räddningstjänstpersonal har i stor utsträckning förmånsbestämda pensioner vilket innebär att de indexeras utifrån inflation. I november 2022 beslutades också om nytt pensionsavtal för räddningstjänstpersonal, denna ändring är inte beaktad i budgeten och de ekonomiska konsekvenserna är i nuläget osäkra.
7. Den ekonomiska utvecklingen är osäker och sämre än på senare år, vilket gör det svårt att nå målet om 2 procent överskott, men även för 1 % krävs en viss "buffert" mot oförutsedda kostnadsökningar.
8. Säkerhetsläget i världen har ändrats och därför satsar kommunen för en ökad IT-säkerhet.
9. De ideella föreningarna är viktiga för Älvdalens kommun och därför vill kommunen öka sin satsning på föreningslivet.
10. Allt fler blir äldre och för att behålla en god kvalitet i äldreomsorgen har kommunen utifrån sin äldreomsorgsplan ökat antal platser på särskilt boende från och med 2022.
11. Kommunerna erhåller 4 miljarder kronor årligen i ett statsbidrag riktat till äldreomsorgen. Redovisningen av bidraget har ändrats vilket innebär att förvaltningen istället för Finanssen får bidraget, ändringen innebär inte en besparing på verksamheten.
12. 2021–2022 har kommunerna fått 1,0 resp. 1,4 mdkr i statsbidrag ("Skolmiljarden"), bidraget upphör till 2022.
13. Antalet elever som går i särskola i annan kommun har inte ökat enligt bedömning 2021.
14. För att möjliggöra andra satsningar och tack vare barn- och utbildningsförvaltningens prognostiserade överskott omprioriteras 0,2 mkr till andra förvaltningar.
15. Kommunen har idag en dagbarnvårdare, för att minska sårbarheten anställs en till.
16. Fortsätta att stärka älvdalskan.
17. För god kontroll och verksamheten samt med anledning av ökade krav på revisionen så behövs en ökad budgetram.
18. I takt med ökade investeringar för att bygga ut stadsnätet ökar avskrivningskostnaderna, intäkterna ökar inte i motsvarande takt. På sikt kommer intäkterna att minska när anslutningsintäkterna minskar, vilket då kommer kräva budgetjusteringar.
19. Utöver nytt pensionsavtal tillkommer kostnad för att kommunens tidigare upparbetade pensionsskuld indexeras upp, på grund av den höga inflationen blir ökningen av skulden högre än vad som betalas ut. Sedan 2022 försäkrar kommunen löpande sin pensionsskuld för att inte bygga upp ny skuld.

2.3 Resultatbudget

Nedan presenteras en resultatbudget för kommunen.

Verksamhetens nettokostnad ökar med 30,2 mkr (5,8%) 2023 jämfört med budget 2022 och med 54,5 mkr (10%, ca 4,8 %/år) jämfört med utfall 2021.

Skatteintäkterna (inkl. generella statsbidrag och utjämning) ökar med 27,5mkr (5,2 %) 2023 jämfört med budget 2022, dock är det så att prognosen för 2022 är +15,3 mkr mot budget, dvs ökningen 2023 beror framför allt på att 2022 är bättre än beräknat.

Att kostnaderna ökar snabbare än intäkterna är förklaringen till att resultatet 2023–2025 blir lägre än 2021–2022.

Under 2024 och 2025 ökar skatteintäkterna med omkring 3 %, men den relativt höga ökningen beror framför allt på hög inflation.

Skatteprognoserna baseras på SKR:s beräkning från oktober 2022 samt aviserade statsbidrag i november 2023.

Resultaträkning (mkr)	Utfall 2021	Budget 2022	Prognos 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Verksamhetens intäkter	113,4	103,4	109,3	113,4	113,4	113,4
Verksamhetens kostnader	- 595,1	- 608,6	-608,6	- 647,8	- 665,0	- 681,1
Avskrivningar	- 16,2	- 17,0	-19,0	-18,0	-18,0	-18,0
Verksamhetens nettokostnad	- 497,9	- 522,2	-518,3	-552,4	-569,6	-585,7
				-	-	-
Skatteintäkter	325,8	327,6	336,1	343,9	357,0	369,9
Generella statsbidrag och utjämning	199,3	205,6	212,3	216,8	220,5	221,6
Verksamhetens resultat	27,2	11,0	30,1	8,3	7,9	5,8
				-	-	-
Finansiella intäkter	2,4	2,3	2,5	2,1	2,1	2,1
Finansiella kostnader	- 0,8	- 1,3	-1,1	- 4,7	- 4,2	- 2,1
Resultat efter finansiella poster	28,8	12,0	31,5	5,7	5,8	5,8
				-	-	-
Extraordinära poster				-	-	-
				-	-	-
Årets resultat	28,8	12,0	31,5	5,7	5,8	5,8
Årets resultat som andel av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	5,5	2,3	5,8	1,0	1,0	1,0

2.4 Investeringsbudget

Nedan presenteras kommunens investeringsbudget för åren 2023–2025. Kommunfullmäktige beslutar om ramen för investeringar, medan kommunstyrelsen beslutar om vilka investeringar som skall prioriteras inom denna ram.

Älvdalens kommuns investeringsram kommer att uppgå till 24, 25 respektive 22 mkr för åren 2023–2025 vilket ger en självfinansieringsgrad på 100 % för kommande tre år.

Den enskilt största investeringen är utbyggnation av bredband/stadsnät, vid utgången av 2022 kommer kommunen att ha bruttoinvesterat över 145 mkr och fram till 2025 investeras ytterligare 18 mkr, brutto.

Detta för att nå målet om att 99 % av alla hushåll har tillgång till bredband med en hastighet om minst 100 megabit/sekund samt för att möjliggöra fortsatt expansion i fjällen.

En underhållsplan har tagits fram för Älvdalens utbildningscentrum som kommunen äger, behovet uppgår till omkring 10 mkr och därför investeras årligen 2,5 mkr.

Under kommande 3 år investeras 16 mkr i vägar, inklusive gång- och cykelvägar, vilket är en ökning med omkring 4 mkr jämfört med tidigare investeringsplaner. Ökningen beror i stor utsträckning på ökade exploateringsprojekt.

Kommunen investerar 7,5 mkr 2023–2025 i exploatering för att förvärva och färdigställa mark utifrån framtagna översiktsplan och bostadsförsörjningsprogram, detta för att skapa förutsättningar för bostadsbyggande och företagande.

Investering (tkr)	Förvaltning	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Lekutrustning, utemiljö	BUF	300	200	300
Klassrumsinredning/inventarier	BUF	300	400	300
Möbler och sängar	VOF	250	250	250
Nytt verksamhetssystem (driftsättning, konsulter)	VOF			1 000
Digitalisering, e-tjänster	VOF	500	500	500
Underhåll av fastigheter	VOF	300	300	300
Passage (skalskydd)	VOF	250	250	250
Välfärdsteknik	VOF	500	500	500
Medicinrobot	VOF	100	100	100
Beslut- och ledningsstödssystem, införande	KD	1 700		
Krisberedskap	KD	1500	1500	1500
Kostenheten inventarier	SUF	200	200	200
Förvaltningen ospecificerat	SUF	300	300	300
Digitalisering, Programvara, e-tjänster	SUF	500	500	500
Pistmaskin Älvdalen	SUF		4000	
Nya möbler och hyllor Särna bibliotek	SUF	250	800	
Naturbruk enl. underhållsplan	SUF	2 500	2 500	2 500
Musikskolan	SUF	500		
Stadsnät, bredband	SUF	5 000	5 000	5 000
Nyanläggning av gator och GC, bla för exploatering	SUF	3 000	2 000	2 000
Återinvestering gator och vägar inkl beläggning	SUF	3 000	3 000	3 000
Samförläggning el- gatubelysning	SUF	600	600	600
Centrumutvecklingsåtgärder - Allmänna ytor Idre centrum, strandpromenad, långbrygga, skatepark, etcetera Exklusive cykelvägar	SUF			500
Ny infart Märback	SUF			2 150
Summa anläggningsinvesteringar		21 550	22 900	19 600
Förvärva mark för bostäder och industri	SUF	2 000	2 000	2 000
Lösa in allmän platsmark ospec i kommunen	SUF	500	500	500
Summa investeringar		24 050	25 400	22 100

2.5 Balansbudget

Nedan presenteras en balansbudget utifrån resultat- och investeringsbudget. Budgeten visar hur tillgångar, skulder och eget kapital förändras under kommande år.

Balansräkningsbudget (mkr)	Utfall 2021	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
TILLGÅNGAR					
Materiella anläggningstillgångar	201,7	199,2	203,8	203,2	205,5
Finansiella anläggningstillgångar	108,7	109,4	110,1	110,8	110,8
Summa anläggningstillgångar	310,4	308,6	313,9	314,0	316,3
Förråd o exploateringsfastigheter	2,1	2,4	4,9	7,4	9,9
Kortfristiga fordringar	93,2	93,2	93,2	93,2	93,2
Övrigt	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Kassa och bank	51,5	65,4	70,7	80,3	81,0
Summa omsättningstillgångar	147,7	161,8	169,7	181,7	185,0
SUMMA TILLGÅNGAR	458,1	470,4	483,6	495,7	501,3
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Årets resultat	28,8	12,0	5,7	5,8	5,8
Resultatutjämningsreserv	31,5	31,5	31,5	31,5	31,5
Övrigt eget kapital	192,7	221,5	233,5	239,2	245,0
Summa eget kapital	253,0	265,0	270,7	276,5	282,4
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	43,0	44,3	52,8	60,1	60,8
Summa avsättningar	43,0	44,3	52,8	60,1	60,8
Långfristiga skulder	15,9	15,9	15,9	15,9	15,9
Kortfristiga skulder	146,2	145,2	144,2	143,2	142,2
Summa skulder	162,1	161,1	160,1	159,1	158,1
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	458,1	470,4	483,6	495,7	501,3
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER					
Ansvarsförbindelser					
Panter och därmed jämförliga säkerheter	153,6	149,0	149,7	145,6	140,7
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulderna eller avsättningarna	719,8	719,8	719,8	719,8	719,8
SUMMA ANSVARSFÖRBINDELSER	873,4	868,8	869,5	865,4	860,5
Borgensbeslut om högsta belopp					
Norra Dalarnas Lokaler AB	298	293	332	332	332
Norra Dalarnas fastighets AB	113	132	143	143	143
Älvdalen Vatten och Avfall AB	302	320	500	500	500
Brandkåren Norra Dalarna	40	40	40	40	40
Summa	753	785	1 015	1 015	1 015

Under perioden 2023–2025 förväntas anläggningstillgångarna öka något då kommunen investerar mer än skriver av. De materiella anläggningstillgångarna skall skrivas av, vilket innebär att dessa över 200 mkr kommer att bli kostnader under kommande 1–50 år.

Vid utgången av 2021 uppgick koncernens kassa till 51,5 mkr, men endast 13,3 mkr av dessa var kommunens pengar, resten bolagens. Under 2022 har såväl koncernens som kommunens kassa ökat relativt kraftigt, tack vare primärkommunens förväntade goda resultat.

Det egna kapitalet beräknas öka med cirka 29,4 mkr (12%) till 2025 jämfört med utgången av 2021. Sannolikt ökar det egna kapitalet ännu mer då 2022 års resultat prognostiseras bli cirka 20 mkr högre än budgeterat.

Nedan ökar avsättning till pensioner relativt snabbt, men efter beslut i kommunfullmäktige om att försäkra de aktiva (de som inte är under utbetalning) delarna av pensionsskulden (25 mkr) samt löpande nyintjäning så kommer skulden att öka betydligt långsammare då den endast ökar med indexering, beslutet innebär också att skulden minskar med 25 mkr. Detta är inte beaktat ovan.

Ansvarsförbindelsen (pensionsskuld) minskar löpande genom utbetalningar med över 10 mkr/år, men kan öka vid livslängden ökar, vilket bland annat skett vid översyn av beräkningsgrunder 2021. Förutom att påverka resultat och likviditeten negativt årligen så innebär skulden också en risk då den alltså kan öka. Men den ökade inflationen gör att minskningen inte blir lika stor som tidigare, detta då skulden indexeras.

Borgensbeloppen kommer att öka succesivt i och med den ökade skuldsättningen inom VA-verksamheten. För Brandkåren Norra Dalarna räknas 100 % av borgensåtagandet, men Älvdalen står för 25 % av förbundet.

2.6 Kassaflödesbudget

Nedan presenteras kassaflödesbudgeten, den visar betalningsflöden utifrån resultat, avskrivningar, investeringar och lån samt utifrån förordningar kring skulder och fordringar.

Tack vare relativt goda resultat och inte alltför höga investeringsnivåer kommer likviditeten att öka med 15,6 mkr mellan utgången av 2022 och 2025.

Som synes i balansräkningen så kommer avsättningen 2025 för pensioner uppgå till 60,8 mkr, detta kommer att belasta likviditeten på sikt och kräva högre resultat, lägre investeringar och/eller lånefinansiering. Som följd av kommunfullmäktige beslut 26/9–2022 kommer avsättningen vara omkring 50 % av detta 2025. Beroende på utvecklingen av kommunens pensionsportfölj så kan likviditetsbelastningen för utbetalning av den kvarvarande pensionsskulden dämpas.

Älvdalens kommunkoncern har ett så kallat koncernkonto, dvs ett gemensamt konto för koncernen. Kommunens likvida medel uppgick i slutet av 2021 till cirka 13,3 mkr, resterande 38,2 mkr är de kommunala bolagens likvida medel och redovisas då också som en skuld för kommunen. Men samtliga förändringar nedan avser kommunens egen balansräkning, därför kommunens egna likvida medel vid utgången av 2025 uppgå till cirka 30 mkr. Tack vare ett förväntat bra resultat 2022 kommer kassan sannolikt vara ännu större. Beslut om att försäkra pensionsskuld kommer sänka kassan med 37 mkr, men likviditeten 2022 är bättre än budgeterat.

KASSAFLÖDESBUDGET (mkr)	Utfall 2021	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat	28,8	12,0	5,7	5,8	5,8
Justering för ej likviditetspåverkande poster	22,7	17,3	25,5	24,3	17,7
Övrigt	0	0	0	0	0
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	51,5	29,3	31,2	30,1	23,5
Ökning (-) /minskning (+) av kortfristiga fordringar	-20,3	-	-	-	-
Ökning (-) /minskning (+) av förråd och varulager	-1,5	-0,3	-2,5	-2,5	-2,5
Ökning (+) /minskning (-) av kortfristiga skulder	-2,8	-	-	-	-
Kassaflöde från den löpande verksamheten	26,9	29,1	28,7	27,6	21,0
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investeringar i anläggningstillgångar	-22,3	-14,5	-22,7	-17,4	-20,3
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	0,1	-	-	-	-
Erhållna investeringsbidrag	2,4	-	-	-	-
Investering i finansiella anläggningstillgångar	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7	-
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	-	-	-	-	-
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-20,5	-15,2	-23,4	-18,1	-20,3
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån	0	0	0	0	0
Amortering av lån	0	0	0	0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-	-	-	-	-
Årets kassaflöde	6,4	13,9	5,4	9,5	0,8
Likvida medel vid årets början	45,2	51,5	65,4	70,7	80,3
Likvida medel vid årets slut	51,5	65,4	70,7	80,3	81,0